

Anders Håkansson och Stina Tegnhed

En senmedeltida gård i Klackarp

Halland, Övraby socken, Sperlingsholm 1:1, RAÄ 82

ARKEOLOGISKA RAPPORTER FRÅN HALLANDS LÄNSMUSEER
2012:7

KULTURMILJÖ
HALLAND

EN SENMEDELTIDA GÅRD I KLACKARP

KULTURMILJÖ
HALLAND

Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2012

Arkeologisk undersökning 2008

Fram- och baksida: Grundritning av Sperlingsholm år 1666, Akt 13-ÖVR-60 Lantmäteristyrelsens arkiv.

Layout: A. Andersson.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

ISSN 1400/8750

ISRN HM-UV-R--12/7-SE

Anders Håkansson och Stina Tegnhed

En senmedeltida gård i Klackarp

ARKEOLOGISKA RAPPORTER FRÅN HALLANDS LÄNSMUSEER **2012:7**

ARKEOLOGISK FÖRUNDERSÖKNING OCH UNDERSÖKNING

NYARE TID

1500 –

MEDELTID

1050–1500

JÄRNÅLDER

Vikingatid • 800–1050

Vendeltid • 550–800

Folkvandringstid • 400–550

Romersk järnålder • 0–400

Förromersk järnålder • 500 f.Kr–0

BRONSÅLDER

Yngre bronsålder • 1100–500 f.Kr

Äldre bronsålder • 1700–1100 f.Kr

STENÅLDER

Senneolitikum • 2300–1700 f.Kr

Mellanneolitikum • 3300–2300 f.Kr

Tidigneolitikum • 3900–3300 f.Kr

Mesolitikum • 9500–3900 f.Kr

Paleolitikum • –9500 f.Kr

Innehåll

Inledning 7

Den arkeologiska utredningen 2008 7

Topografi och fornlämningsmiljö 9

Klackarp i de historiska källorna..... 9

Frågeställning..... 12

Den medeltida vandrande byn 12

Materiell kultur och social miljö 13

Metod 14

Stratigrafisk rapport..... 15

Fas 1. Ursprunglig undergrund
och topografi 15

Dateringsdiskussion 17

Fas 2. Härdar, Sen romersk järnålder 17

Datering 17

Fas 3. Markberedning 18

Fas 4. Konstruktionsfas, gården
etableras ca 1450-1550 AD 18

Dateringsdiskussion 19

Fas 5. Brukandefas ca 1450-1550?..... 21

Fas 6. Ombyggnation, nya byggnader
1550-1600? 21

Dateringsdiskussion 23

Fas 7. Brukande av nya byggnader 1550-
1650 23

Fas 8. Rasering och flytt 1649-1666?..... 23

Fas 9. Vånggräns 24

Fas 10. Sentida markarbeten,
dräneringsdiken..... 25

Fyndmaterialet..... 26

Återkoppling till frågeställningarna..... 27

Sammanfattning..... 27

Referenser 27

Tekniska och administrativa uppgifter..... 29

Bilagor

Bilaga 1 *Fyndlista*..... 31

Bilaga 2 *Kontexter* 35

Bilaga 3 *Vedartsanalys* 49

Bilaga 4 *¹⁴C-datering* 51

Bilaga 5 *Provgropar*..... 57

Bilaga 6 *Ritningar* 61

Rapporter utgivna av Kulturmiljö Halland
hittills under 2012..... 73

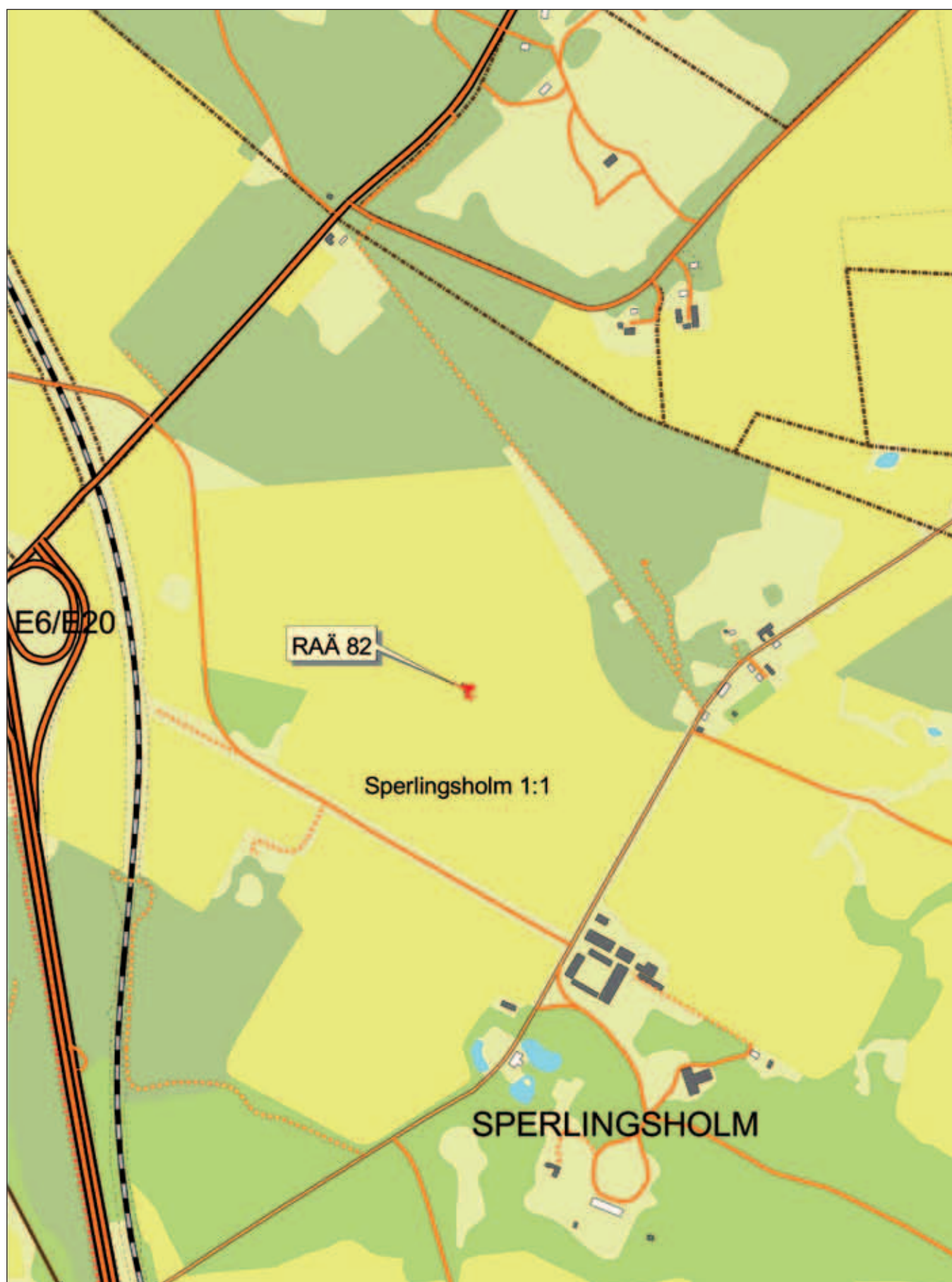

Fig. 1. Utdrag ur den digitala fastighetskartan med (Kartblad 4C 8e) med RAÄ 82 markerad.
Skala 1:10 000.

Inledning

I samband med anläggning av dagvattenledning på fastigheten Sperlingsholm 1:1 har Kulturmiljö Halland utfört en förundersökning och slutundersökning på uppdrag av Halmstad kommun. Förundersökningen utfördes under perioden 8 till den 17 oktober 2008. På grund av behovet av en snabb ärendehantering, genomfördes en direktpåföljande kompletterande slutundersökning under perioden 20 till den 30 oktober. Tidigare genomförde Kulturmiljö Halland en arkeologisk utredning av området våren 2008, vilket resulterade i omfattande efterreformatöriska bebyggelselämningar. En hypotes efter utredningen var att det berörda området innehöll gårdslämningar från byn Klackerup, föregångare till godset Sperlingsholm.

Den arkeologiska utredningen 2008

Utredningens syfte var att undersöka om det fanns markdolda fornlämningar inom området. Undersökningen utfördes genom sökschaktsgrävning med traktorgrävare. Sammantaget grävdes 12 schakt med en sammanlagd längd på ca 785 löpmeter.

Inom schakt 8 och 9 påträffades de lämningar som blev föremål för förundersökning (RAÄ 82). Områdets storlek uppskattades till ca 170 x 20 m (enligt FMIS). I schakt 8 återfanns ett kulturlager som täckte större delen av schaktet. I den östra delen tunnades lagret ut och tydliga plogskador kunde noteras. Lagret innehöll ett tydligt inslag av bränd lera och kol. En sparsam förekomst av tegel noterades också. Djupet undersöktes inte närmare men var bitvis över 0,4 meter. I lagret fanns två sannolika syllstensrader. Den nordvästra delen av schaktet präglades av en mycket riklig förekomst av kol. Vid rensning kunde det konstateras att det i området förekom påförda lager av sand samt rikligt med bränd lera och enstaka mindre slaggbitar. I den östra delen av schaktet återfanns en större grop där en bit keramik påträffades vid rensning. I den övre delen av lagret påträffades också ett ben från en trefotsgryta. Trefotsgrytan och keramiken antyder en datering till tidigare delen av 1600-talet.

I den nordvästra delen av schakt 9 påträffades tre gropar med en diameter av upptill cirka 1,8 meter. I den centrala delen av schaktet återfanns ett svart lager som innehöll små mängder kol och lera (Persson 2008).

Fig. 2. Utdrag ur den digitala fastighetskartan med (Kartblad 4C 8e) med fornlämningar registrerade i FMIS. Skala 1:10 000.

Topografi och fornlämningsmiljö

Övraby socken är ett bördigt och kuperat område i Nissans dalgång. I norr avgränsas området av utlöparna till sydsvenska höglandet och i väst finns slätten. I söder och öster utgör Nissan en naturlig gräns. Undersökningsområdet är beläget i fullåkersbygd i lätt sluttning västerut med åssträckningen i nordost ned mot en bäckfåra som skär genom Sperlingsholms åkermark i öst-västlig riktning.

Väster om undersökningsområdet ligger RAÄ5 (Övraby sn) som är en av Sveriges största bronsålders högar (Lundborg 2007) mer känd som Ivars kulle. På en åssträckning i nordost om undersökningsområdet finns tre högar och sex stensättningar RAÄ 66 1-3 och 9. Söder om undersökningsområdet finns en fyndplats för flintor RAÄ 68. I samband med utbyggnaden av E6/E20 i början av 1990-talet undersöktes ett område med fossil åkermark som utgjordes av bandparceller av Connelid och Mascher. Området är beläget i den trånga korridoren mellan E6an i väster och Västkustbanans dubbelspår i öster. Den äldsta brukningsfasen för dessa bandparceller ligger i sen vikingatid -tidig medeltid enligt gjorda ¹⁴C-dateringar. Connelid Mascher anser att de brukas kontinuerligt under flera hundra år och överges i samband med att gårdarna i Klackarup flyttas (Connelid Mascher 1996: 139ff).

Klackarp i de historiska källorna

Byn Klackarps exakta läge och utbredning genom årens lopp är tämligen oklart, men en uppgift om byns storlek år 1581 återfinns i första bandet av "Kronens skøder". I denna källa står det att den 6 juni 1581 får Pouel Hvitfeld, lensmand i Halmstad härard i Halland en mängd gårdar. Bland dem nämns Klackerup by med 7 gårdar (Kronens Skøder 1892: 245f). Äldsta omnämnande är från år 1431 där platsen benämns Klakorp (LÄUB 3:33). Vidare finner vi benämningarna Klackarp (1485 och 1496) Klagkarp (1505), Klackerup (1581) Klakkerup (1600) Klogerup (1607). Namnet är troligen en del av mansnamnet Klacke och torp, nybygge (Sahlgren 1948: 173f).

I beskrivningen till den karta som finns i Sperlingsholms arkiv från 1756 syns flera namn med prefixet Klack- såsom Klackhagen, Klackåsen och Klackevång på Sperlingsholms ägor. De bandparceller som undersöktes av Connelid och Mascher ligger belägna en bra bit sydväst om det parti som innehåller namnformen Klack- men tolkades ändå av dem att ha ett samband med gårdarna som utgjorde byn Klackerup. De påträffade bebyggelse lämningarna vid undersökningen befann sig närmare Klackåsen och på den plats som efter införandet av vångsystemet under 1700-talets andra del kom att benämnas Torparevång och Klackevång.

Personer med anknytning till Klackerup dyker ibland upp i de skriftliga källorna. I ett brev daterat den 26 juli 1505 som finns återgivet i Lunds Ärkestifts urkundsbok vittnar bland flera personer Andhers Adamsson i Klackarp. I Halmstads byfogderäkenskaper från åren 1622-23 uppgivs "Aff Joen i Klacherup for Hand slog lille Thommas" och får böta för detta. Några år senare i står det "Aff Niels Knudsön, som flötte fra Halmsted till Klacherup" betalade en avgift som infördes i byfogderäkenskapen från åren 1632-1633. Södra Halland tillhörde ärkestiftet i Lund

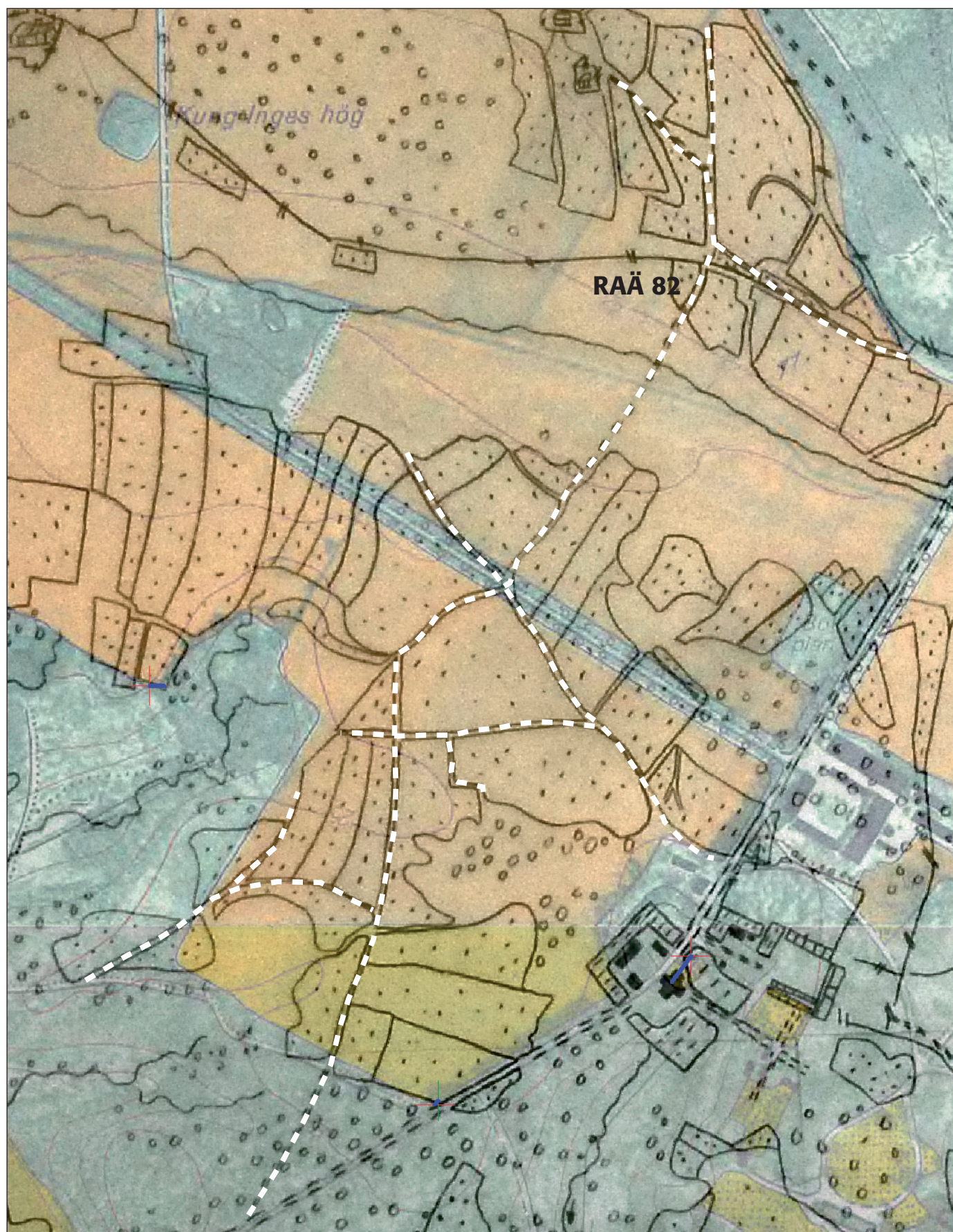

Fig. 3. Bearbetad och rektifierad karta över Sperlingsholm från 1666 (av KULA HB). Spåren av äldre vägar speglar sannolikt Klackarps vägnät, där övergivna gårdslägen bör sökas vid dåtida vägkorsningar. Byn var troligen uppdelad i två bebyggelseområden där RAÄ 82 tillhörde ett område i norr.

från 1100-talet till 1645 och en fogde kallad skutman eller fataburssven utsågs av ärkestiftet för att sköta förvaltningen och redovisningen av Halmstad härad. En sådan fataburssven utsedd för ärkebiskopen i Lund var Per Svensson på Klackerup under 1480- och 1490-talen. Han skötte redovisningen för "Lundesaedes laen i Öffreby". Byn Klackerup hade rätt att bedriva laxfiske i Nissan, något som inte är helt bekymmersfritt visar det sig i ett brev från 1531 till borgmästare och råd i Halmstad. I detta brev framförde ärkebiskopen i Lund klagomål från "Peders tjenare udi Klackerop" som uttryckt missnöje med att stadens medborgare hade lagt fler garn över ett större område än de har rätt till i Nissan (Bexell 1925: 207).

Under 1300-talet kom Snöstorp och Tönnersa att tillhöra kapitlet i Lund genom en skuldfodran. Efter reformationen när kyrkogodsens drogs in till kronan, erhöll Halland en stiftslänsman som fick i uppdrag att förvalta dessa gods. Härigenom hamnade Snöstorp och Klackerup i Josef Falsters besittning, som utsågs som förste stiftslänsman. Han innehade Snöstorp och län till 1581 då Povel Hvitfeldt erhöll Christian III:s tillåtelse att tillösa sig Snöstorp och län för den summa Falster stod i pant. Povel Hvitfeldt var länsmann och innehade Halmstad län till 1591. När han följande år avled tog hans syster Margareta över Snöstorp, något som ledde till att brorsonen Anders Olausson Hvitfeldt startade en rättsprocess mot henne då han redan 1591 erhållit Klackerups by, Frännarp med kvarn som en gottgörelse för en fordran hos farbrodern. Margareta dömdes 1595 att lämna egendomen. Anders Olausson Hvitfeldt sålde 1606 Snöstorp huvudgård med gods till sin morbror Sivert Beck, som år 1602 ingått giftemål med Lisbeth Stensdotter Bille.

Efter freden i Brömsebro utses Caspar Otto Sperling till första svenska generalguvernör över Halland. Han tillträder posten år 1646 och köper några år senare sätesgården Snöstorp med tillhörande hemmanen Frennarp och Klackerup. Halmstads borgare avstod från sin förmånsrätt att förvärva Klackerup och enligt ett brev som finns i Sperlingsholms arkiv förklarade drottning Kristina den 27 november 1649 Sperling som ägare till gården. Mellan åren 1650-51 uppfördes ett stenhus, som än idag finns bevarat och bär namnet Gamlegården. På en karta från 1652 över Tönnersjö av Kietell Classon återfinns ett större hus benämnt Klacarp. På denna karta syns inte ytterligare hus i det området där gårdslämningarna påträffades. 1650 får Sperling genom ett brev från drottning Kristina tillåtelse att flyttas sätesfriheten från Snöstorp till Klackerup, som vid den här tiden får namnet Sperlingsholm (Hedin 1965:172f).

Frågeställning

Enligt Länsstyrelsens direktiv skulle förundersökningen söka fastställa och beskriva lämningarnas karaktär, tidsställning, utbredning, omfattning, sammansättning och komplexitet. Resultatet skulle kunna ligga till grund för Länsstyrelsens bedömning av kunskapspotentialen inför en slutundersökning. Det var därför viktigt att de vetenskapliga frågorna redan fanns med inför förundersökningen, med tanke på val av metod, dokumentation och genomförande.

Den medeltida vandrande byn

Övergripande frågor knöt an till avhandlingsarbetet, som bedrivs vid Kulturmiljö Halland/Lunds universitet. Projektet har ett tvärvetenskapligt angreppssätt, som kombinerar källor från flera discipliner för att klassificera bebyggelsen och rekonstruera bylandskapet. Ett viktigt material är arkeologiska bebyggelselämningar och historiska kartor, särskilt från byarna kring Laholm, Halmstad och Falkenberg. Avhandlingens syfte är att:

- Nå människan genom att studera byggnadstraditioner och materiell kultur under äldre medeltid. Går det att dela in bebyggelsen i olika sociala miljöer utifrån byggnadsskick, rumslig disposition och fyndmaterial? Finns det regionala skillnader?
- Studera bebyggelseutveckling och bybildning. Sker det en bybildning i Halland under äldre medeltid eller består bebyggelsen av ensamgårdar?
- Studera byarnas landskap. Går det att rekonstruera landskapet under äldre medeltid utifrån bebyggelsen, ortnamn, kulturgeografiska studier, pollenanalyser m.m.
- Studera de bakomliggande orsakerna till förändringarnas landskap. Vilka är aktörerna?

Ett grundläggande arbete i forskningen är att analysera de fysiska lämningarna, för att belysa socioekonomiska skillnader och olika sociala miljöer i de halländska byarna. Gårdarnas rumsliga och sociala organisation studeras utifrån bebyggelselämningar, fyndsammansättning, fyndspridningsanalyser och rörelsemönster. Utgångspunkten är att bebyggelse och materiell kultur avspeglar en social ordning, där förändringar sker när den sociala organisationen förändras. Målet med analysen är att dela in den halländska bebyggelsen i olika *sociala gårdshierarkier*. Resultatet kan bli en viktig pusselbit till bilden av byarnas sociala strukturer och förståelsen för vilka aktörer som låg bakom organisationen av det medeltida landskapet.

Tidig medeltid i Halland präglas av en betydande variation av storleken på gårdar. I övergången till högmedeltid jämnas variationerna däremot ut, även om det fortfarande förekommer enstaka riktigt stora gårdsenheter. Variationen under tidig medeltid, pekar på ett socialt stratifierat samhälle. Bebyggelsen i byarna kan beskrivas som utvecklade landbosystem med stora och mellanstora brytesgårdar, som omgavs av mindre gårdar med underlydande landbor och torpare.

Förändringen mot mer jämnstora gårdar under högmedeltid kan vara början på en utveckling där brytesgårdarna delas upp, de minsta underlydande gårdarna försvann eller gjordes större. Istället framträdde ett mera jämnt skikt av landbor, som huvudsakligen levererade avrad till ett fåtal avelsgårdar. Denna utveckling fullföljs under senmedeltid.

Men det medeltida samhället har inte bara bestått av brytar och landbor, utan parallellt har det säkerligen också funnits fria bönder. I det arkeologiska materialet går det även att hitta spår efter kungens och kyrkans män, olika typer av hantverkare, trälarna och personer som på eget initiativ fört handel med kontinenten. Resultaten från undersökningen av Övraby kan bidra till diskussionen kring den byggda och sociala miljön under medeltid i Halland, och kommer att inkluderas i avhandlingsarbetet.

Definitionen av begreppet by och bybildning ställs på sin spets i diskussionen kring de halländska medeltida byarnas framväxt. Inom arkeologisk forskning har *bybildning* avsett tidsskedet då stationära byar bildas i övergången mellan yngre järnålder och medeltid.

Arkeologiska undersökningar i Halland har emellertid visat att flera byar inte kan betraktas som stationära. Bybildningen verkar få en väldigt dynamisk utveckling genom hela medeltiden, jämfört med andra regioner inom det danska riket. Byarna förefaller ha varit relativt rörliga enheter, närmast ”vandrande byar”, med flera omläggningar av såväl åkermark som bebyggelse, långt fram i nyare tid (Connelid & Rosén 1997, Connelid & Mascher 2003, Håkansson 2004). Arkeologiskt är den halländska agrarbebyggelsen därför svår att lokalisera, då de medeltida gårdslägena sällan överstämmer med de historiskt kända gårdarna. Ett antal undersökningar har emellertid visat att gårdsetableringar under senmedeltid-nyare tid, ibland lokaliseras till övergivna vikingatida eller tidigmedeltida gårdslägen. (Rosén 2000, Håkansson 2001, Håkansson 2003, Connelid & Håkansson 2008)

Forskningen kring halländsk bybildning är i sin linda, och nya undersökningar behövs för att generera jämförande material. När det gäller området vid Sperlingsholm och Klackerup, så har ingen bybebyggelse påträffats tidigare. Däremot har bandparcellerad fossil åkermark dokumenterats väster om Sperlingsholm i anslutning till ”Södervång” (Connelid & Mascher 1992).

En central fråga inför förundersökningen var om RAÄ 82 innehåller gårdslämningar och när den dåtida gården i så fall etableras inom aktuellt område. Fynden pekade på en datering till tidigt 1600-tal, alltså från tiden före godsets etablering. Men fanns det även äldre tidsskikt representerade?

Materiell kultur och social miljö

Forskning kring den materiella kulturen har gjorts, för att spegla olika kulturella miljöer på landsbygden. I Halland har keramikmaterial exempelvis varit en lämplig fyndkategori att studera. Det yngre rödgodsets kärlformer och dekor, tenderar att variera inom olika sociala miljöer såsom gårdar, torp och backstugor. Även byggnadsskicket kan variera i olika miljöer (Rosén 1995, Rosén 2004, Håkansson 2007).

Inom ramen för aktuell förundersökning bör förutsättningar för studier kring fyndmaterial och byggnadsskicket undersökas. Materialet kan ge värdefull information kring den halländska agrara kulturen, och kanske finns förutsättningar att spegla utvecklingen över tid?

Metod

Undersökningen inleddes med två sökschakt på sammanlagt 175 löpmeter, för att lokalisera lämningar längs den planerade ledningssträckan. Vid RAÄ 82 schaktades ett 500 m² stort område fram, som delades in i intensiva och extensiva undersökningsytor. Kulturlagerområden som lokaliserades inom den planerade ledningens schaktbredd på tre meter undersöktes intensivt. Inom varje kulturlagerområde handgrävdes sju strategiskt placerade provgropar (Bilaga 5 och fig. 5). Handgrävning av kulturlager gjordes för att bedöma lämningarnas datering, sammansättning, omfattning och komplexitet. En ytterligare utvidgning bedömdes viktig och genomfördes för att kunna följa upp och avgränsa syllstensrader och kulturlager som dök upp under den kompletterande undersökningen. Lämningar inom dessa ytor undersöks endast extensivt.

Samtliga provgropar grävs till naturlig botten, för att en tolkning av den stratigrafiska lagerföljden ska vara möjlig. I kulturlager samt de äldsta marklagren togs prover för makrofossilanalys. Analysen kunde ge information om dels hur den dåtida miljön såg ut, och dels hur området brukats i äldre tider. Lämningarna i provgroparna dokumenteras genom inmätning med totalstation inom ramen för dokumentationsverktyget Intrasis.

För att skapa ett fullgott underlag enligt Länsstyrelsens direktiv, gjordes dokumentation av kulturlager enligt de stratigrafiska principer, som motsvarar kontextuell arkeologi (Larsson 2004). Metoden är även en förutsättning för uppsatta vetenskapliga frågeställningar. Kontextuell metod innebär att varje lager, konstruktion eller nedgrävning grävs och dokumenteras separat, för att se hur och i vilken kronologisk ordning de skapats. Kulturlagren ses inte som slumpmässigt bildade lager, utan som resultat av mänskliga handlingar i specifika sammanhang, *kontexter*. Platsens stratigrafi omtolkas följaktligen till en rad händelser som utgjort platsens historia. Metoden har

Fig. 4. Arkeolog Stina Tegnhed på undersökningsytan. I bakgrunden syns matjordsavbaningen längs vattenledningssträckan. Foto: Anders Håkansson. (fotonr. 2012-40-19).

av många främst förknippats med urban arkeologi, därför att den lämpar sig väl för lokaler med komplex stratigrafi. Under andra halvan av 90-talet och 2000-talet har den dock funnit vägen via städerna ut på landsbygden och är nu väletablerad i stora delar av Sverige.

En rural miljö kan vara minst lika komplex som den urbana även om den stratigrafiska sekvensen kan se annorlunda ut. Graden av komplexitet skiljer sig såklart mellan olika platser men även inom olika delar av en undersökningsyta. Inom ett undersökningsområde kan komplexiteten delas in i tre generella nivåer. Den *första nivån* består av de områden som karaktäriseras av anläggningar, i form av nedgrävningar med fyllningar, vilka sinsemellan saknar fysiska relationer. Dessa ligger till synes direkt i moränen, eftersom de inte blivit synliga förrän man schaktat ner till denna nivå. Den *andra nivån* är i grunden lik den första, men är mer komplex såtillvida att de olika anläggningarna har direkt fysisk kontakt genom att de skär varandra. Den *tredje nivån* är stratigrafiskt mest invecklad och består av öar med bevarade odlingshorisonter, aktivitetsslager, byggnadslämningar och nedgrävningar.

Områden med anläggningar vars relationer karaktäriseras av nivå 1 är de minst komplicerade och skulle kunna grävas på ”traditionellt” vis. När det gäller aktuell fornlämning får graden av komplexitet räknas till nivå 3, med ett sammanhängande område med kulturlager, konstruktioner och nedgrävningar. För att dokumentera relationerna mellan de arkeologiska objekten upprättades en stratigrafisk matris, som utöver relationerna även visade en relativ kronologi.

Stratigrafisk rapport

De undersökta lämningarna bestod av 518 kontexter fördelat på 33 grupper och 10 faser. Lämningarna presenteras i en stratigrafisk gruppmatris (figur 6). Grupperna beskrivs översiktligt och presenteras i kronologisk ordning med de äldsta först. För detaljerade uppgifter hänvisas till kontexttabellen, bilaga 2.

Då stratigrafin endast bitvis blev undersökt, finns luckor i relationer mellan kontexter från ytans olika delområden. Detta gäller framför allt kontexter inom fas 3-5. Det försvårade även tolkningen av kulturlager inom fas 3 och hur de relaterade till bebyggelseutvecklingen på platsen. I tolkningen råder därför en viss osäkerhet kring husens byggnads- och ombyggnadsfaser. Utifrån fynd, ¹⁴C-analyser och kartstudier går det däremot att ramdatera gårdens brukandeperiod till ca 1450-1650 AD. Området markbereds och gården etableras under 1450-1500-talet (troligen hus 1,2 och 5). Under 1500-talets senare del raseras hus 1 och 5, och ersätts med hus 3 och 4. Utifrån fyndmaterialet verkar hus 2 vara i fortsatt bruk. I mitten av 1600-talet raseras gårdens byggnader eller flyttar, kanske som en följd av Otto Sperlings övertagande av godset 1649. Därefter övergår området i vångsindelad åkermark.

Fas 1. Ursprunglig undergrund och topografi

Den äldsta fasen utgörs av naturligt bildade lager. Förutom den underliggande alven (Grupp 1:2) förekom även några geologiskt tillkomna lager som dokumenterades. Dessa lager utgjordes av mörkgråa torvlager samt några vit och gråfärgade vattenavsatta sandlager (Grupp 1:1). De

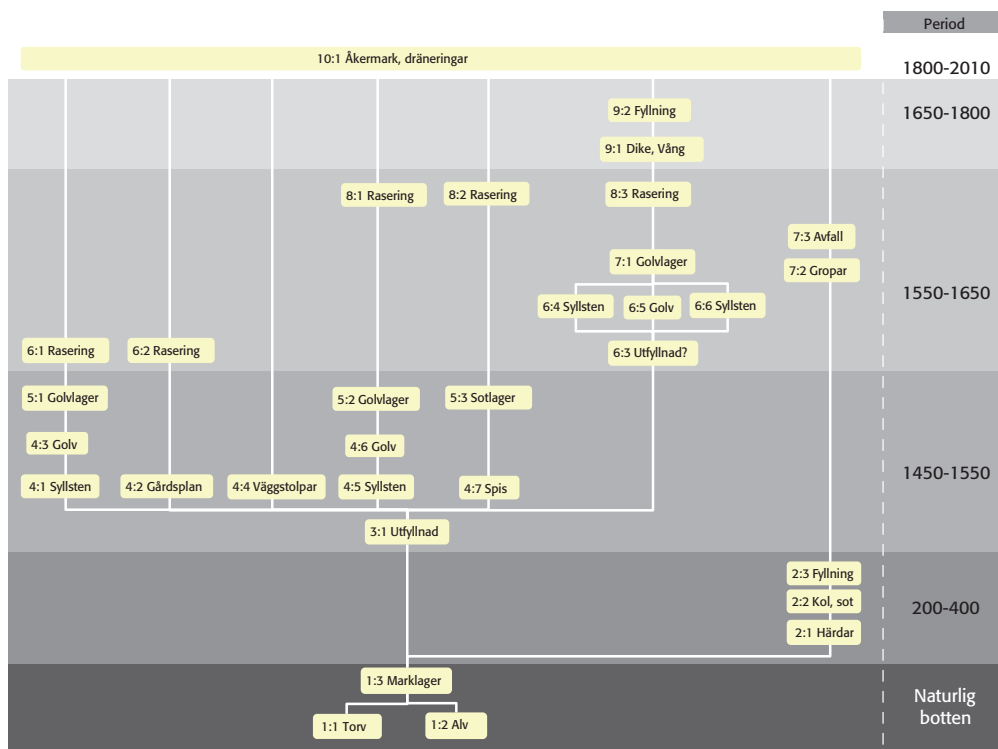

Fig. 6. Gruppmatris med översiktliga tolkningar och tidsperioder.

Fig. 7. Arkeolog Linn Mattsson rensar fram torflager i den södra delen av undersökningsytan.
Foto: Stina Tegnhed. (fotonr. 2012-40-26).

mörkgråa torflagren fanns direkt under matjordslagret i den södra delen av undersökningsområdet. Där gårdslämningarna påträffades, verkade torflagret delvis ha grävts bort och området har planats ut med påförda massor, som fungerat som utjämningslager.

I några av provgroparna påträffades lager som tolkades som äldre markyta (Grupp1:3)

Dateringsdiskussion

Inga fynd tillvaratogs från fas 1 och de olika lagren representerar situationen före området utnyttjas för bebyggelse.

Fas 2. Härdar, Sen romersk järnålder

Fasen representeras av förhistoriska härdar (Grupp 2:1) som påträffades i den norra samt östra delen av undersökningsområdet. Två av härdarna var söndergrävda och skars i nordvästra delen av en grop. Härdarna innehöll svart sotig sand, träkol och skörbränd sten (Grupp 2:2). Två av härdarna innehöll även sekundär fyllning efter dekonstruktion (Grupp 2:3).

Datering

En av härdarna (S5162) dateras med hjälp av ^{14}C -analys. Träkolet kom från al och daterades till

Fig. 8. Fas 2 med tre härdar. Härd 5162 ¹⁴C daterades till 250-430 AD, 2 sigma. Skala 1:200

1685 ± 35 d v s 260-280, 330-410 AD, 1 sigma.

Fas 3. Markberedning

Innan byggnader anläggs på platsen genomfördes en viss markberedning. Fasen utgörs av flera utfyllnadslager (Grupp 3:1, K6657, 9593, 9589, 9641, 4181, 3684, 100112, 9498) som antagligen tillkommit för att jämna ut marken och fungera som utfyllnadslager mot underliggande fuktiga torvlager. Dessa lager innehöll enstaka tegelkross, träkol, bränd lera, lerklining och i enstaka fall fynd av tunnare rödgodskeramik. Materialet är troligen infiltrerat från ovanliggande lager.

Fas 4. Konstruktionsfas, gården etableras ca 1450-1550 AD

Under fas 4 uppfördes två syllstensburna byggnader och en eventuell byggnad vars lämningar bestod av stolphål. Hus 1 var en ca 11-12 m lång och 4,5 m bred byggnad som låg i nordsydlig riktning centralt på undersökningsområdet. Byggnadslämningarna bestod av stensyll, utfyllnadslager samt lergolv, tolkat som ett bostadshus. Hus 2 var stensyllsburet och försett med lergolv och ett eventuellt sättsandslager. Centralt fanns även rester av ett spisfundament och fynd av slagg i byggnaden möjliggör tolkningen som smedja. Hus 5 representeras av stolphål och sten-

Fig. 9. Fas 4-5 med utbredningen av hus 1, 2 och 5. Skala 1:200

lyft i den södra delen av undersökningsområdet. Funktion och utbredning av denna byggnad är dock osäker.

Dateringsdiskussion

Dateringen baseras på ^{14}C -analyser. Träkol från Hus 2 (K9306) i grupp 4:7 daterades 410 + BP d v s troligen 1420-1530 AD, 2 sigma. Från Hus 1 daterades K3684 till 1470-1530, 1570-1630, 1 sigma. Dateringen är inte entydig, men pekar mot den senare delen av 1400-talet, eller 1500-tal.

Grupp 4:1 Stenlyft och syllstenar i Hus 1

Hus 1 var uppbyggd av en stensyllskonstruktion och anlagt på utfyllnadslager (Grupp 3:1). Lag-

Fig. 10. Arkeolog Stina Tegnhed ståendes i Hus 2. Strax intill syns stenavtryck från grupp 4:7, en eldstad daterad till 1450-1500. Foto: Anders Håkansson (fotonr. 2012-40-19).

ren lades ut för att få bukt med den sankna miljön och för att jämna ut ojämnheter såsom en viss sluttning i terrängen mot sydväst. I dessa utfyllnadslager i Hus 1 påträffades även enstaka stenlyft.

Grupp 4:2 Stensatt gårdsplan

Öster om Hus 1 återfanns ett tunnare sandlager bestående av gulbrun lite grusig sand, samt enstaka sten. Lämningarna är troligen spår efter en stenläggning.

Grupp 4:3 Lergolv i Hus 1

Orangegråmelerad siltig lera tolkades som resterna av ett lergolv som påträffades i Hus 1.

Grupp 4:4 Stolphål tillhörande Hus 5

Stolphålen/stenlyften i Hus 5 (alla är inte undersökta och dokumenterade) K703, 155, 251, 274, 123, 264, 101, 113, 164.

Grupp 4:5 Syllstensrad i Hus 2

Gruppen består av en stensyll lagd direkt på utjämningslager (Grupp 3:1).

Grupp 4:6 Lergolv i Hus 2

Grupp 4:7 Ugn/eldstad i Hus 2

2x1,7 m stor rektangulär eldstad bestående av större marksten, lagd i kompakt lera.

Fas 5. Brukandefas ca 1450-1550?

Brukandet representeras av material avsatt i golvlager, eldstäder och på gårdsplanen.

Grupp 5:1 Golvlager Hus 1 K2881

I Hus 1 utgörs det avsatta golvlagret av ett gråbrun sandigt siltlager (K2881) med inslag av bränd och obränd lera, träkol, keramikskärvor från yngre rödgods varav två fragment härstammar från en trefotsgryta och ett fragment av sandstensbryne.

Grupp 5:2 Golvlager Hus 2 K4923

Golvlagret i Hus 2 bestod av brungrå relativt kompakt lerig silt med inslag av träkol och bränd lera (K4923).

Grupp 5:3 Brukande av eldstad/ugn Hus 2

I Hus 2 påträffades rikliga mängder träkol och bränd lera från fundamentet till en spis/ugn (K22).

Fas 6. Ombyggnation, nya byggnader 1550-1600?

Under fasen raseras troligen Hus 1 och 5, och ersätts av två nya byggnader. I vinkel med hus 2 uppförs nu en 19 m lång och 4-4,5 m bred byggnad, Hus 3. Lämningarna bestod av nedgrävning för ränna, rännans fyllning, syllsten, utjämningslager och lergolv. I dess södra ände i vinkel påträffades en eventuell byggnad, benämnd Hus 4. Resterna av denna byggnad utgjordes av syllstenar.

Grupp 6:1 Raseringslager Hus 1 K3371

Raseringslagren i Hus 1 bestod av grå sandig, lerig silt innehållandes bränd lera, lerklining, tegelkross samt träkol.

Grupp 6:2 Raseringslager på gårdsplanen, K6438

På gårdsplanen öster om hus 1 påträffades ett raseringslager (K6438) som bestod av lerig siltig sand innehållandes bränd lera, träkol, ben främst obränt men även ett bränt fragment. Vidare innehöll lagret yngre rödgods, tegelkross, några mindre stenar (diameter ca 0,07 m) och en större sten (0,35 m i diameter).

Grupp 6:3 Utfyllnad/markutjämning?

Innan byggnader anläggs genomfördes en viss markberedning (K6657, 9593). Antagligen tillkom de för att jämna ut och höja marken mot underliggande fuktiga torvlager. Lagren innehöll

Fig. 11. Fas 6-7 med utbredningen av de nya byggnaderna 3 och 4. Skala 1:200.

enstaka tegelkross och bränd lera, lerklining och i enstaka fall fynd av tunnare rödgodskeramik.

Grupp 6:4 Fundament för väggar Hus 3

Gruppen består av fyllning (K5904) och nedgrävning för väggränna (K27), samt husets syllstenar (K26).

Grupp 6:5 Stensatt golv, passage Hus 3

I den norra delen av huset påträffades sättsand och enstaka sten. I den södra delen fanns rester av lergolv och förkolnade träplankor, tolkade som resterna av ett trägolv. Träplankorna var lagda i husets längdriktning (östvästlig riktning) och fragmenten var 3 till antalet.

Grupp 6:6 Syllstenar Hus 4

I den sydvästra delen av undersökningsområdet påträffades syllstenar (K28 mfl) som troligen tillhört en mindre byggnad, söder om hus 3.

Dateringsdiskussion

Ett utjämningslager, K6657, som låg under lergolv K6653 i hus 3, daterades till $295 \pm 35\text{BP}$ d v s 1520-1600, 1620-1650 AD, 1 sigma. Hus 3 verkar vara något yngre än övriga daterade byggnader.

Fas 7. Brukande av nya byggnader 1550-1650

Fasen består av material avsatt i hus 3 samt dumpat material i avfallsgropar.

Grupp 7:1 Golvlager Hus 3 K9616

Hus 3:s golvlager bestod av brungrå humös siltig sand (K9616) med inslag av bränd lera, obrända ben, träkol, tegelkross och lerklining och fynd av yngre rödgods i form av fragment av trefots-gryta samt metallfynd bestående av två spikar.

Grupp 7:2 Avfallsgropar

K: 10, 11, 12. Två av de förmodade förhistoriska härdarna skars av en nedgrävning till grop, (Grupp 5:2 k12, 10 och 11). Dessa gropar tolkades som avfallsgropar.

Grupp 7:3 Fyllning i gropar

K: 5811, 5870, 5792

Fyllningarna (k5811 och 5870) var likartade till innehåll, gråbrun humös sand med träkol, bränd och obränd lera. I grop 10 och 11 hittades även 2 fragment av sandstensbryne i respektive grop. Ett av fragmenten bar djupa slitspår på två av sidorna. Fyllning 5811 innehöll en mängd stenar, varav merparten var skärvig och skörbränd, som tolkades härstamma från den intilliggande söndergrävda härden. Fyllningen innehöll även en större sten, med en diameter på 0,28 m. En betydligt mindre nedgrävning (K12) tangerar härd 5162 och skar den i dess norra del, men fyllningen (K5792) var fyndlös.

Fas 8. Raseriing och flytt 1649-1666?

Fasen karaktäriseras av övergivande av gården och grupperna utgörs av raseringslager i byggnaderna. År 1649 kommer gårdarna i Klackerup i Casper Otto Sperlings ägo genom ett köp. På en karta över området daterad 1666 syns inte gårdarna. Dock syns en vägsträckning som leder till den plats där gårdarna återfanns i undersökningen.

Grupp 8:1 Raseringslager Hus 2

Gruppen består av raseringslager (K5489) inom ytan för hus 2, bestående av lerig humös sand,

träkol, tegel och bränd lera.

Grupp 8:2 Sekundärfyllning i stenlyft efter spisfundament

Fyllningen (K4904) i stenlyften från spisen i hus 2, innehöll Lera, bränd lera, träkol och sten.

Grupp 8:3 Raseringslager Hus 3

Hus 3 innehöll två raseringslager, ett gulbeige siltigt lerlager (K9523) med inslag av bränd lera, brända ben, tegelkross samt ett ovanliggande sönderplöjt raseringslager med infiltrering av matjord. Detta lager bestod av lera, bränd lera och träkol (K6095).

Fas 9. Vånggräns

Omstruktureringar till systemet med vångar var en följd av det moderna jordbruk Sperlingsholm och andra större gods bedrev under andra halvan av 1700-talet. Tidens nya idéer överfördes till experiment med nya grödor och växtföljder. Detta resulterade i etablerandet av vångar som delade in åkermarken. Beroende på om byn tillämpade tvåsäde, tresäde eller annan regelbunden trädeshöjd låg före laga skiftet byns åkrar och ängar vanligen samlade i två, tre eller fler vångar.

På en karta över Sperlingsholms ägor från 1783 finns ett system med elva vångar utlagt över västra hälften av inägomarken. Enligt denna karta borde undersökningsområdet vara beläget på dåtidens Klackevång och Torparevång. Den stora nedgrävning (K9313) torde stämma överrens med placeringen av den vånggräns som delar Klackevång och Torparevång.

Grupp 9:1 Nedgrävning för vånggräns

K9313

Nedgrävningen för vånggränsen var 1,60 m bred och 0,60 m djup. Nedgrävningskanten var relativt brant sluttande. Sidan var trappstegsformad i norr medan den i söder hade underminerad kant med återkommande slänt. Bottenkanten var mjuk och botten något ojämn.

Grupp 9:2 Återfyllning av vånggräns

Fyllningen i K17 utgjordes av grå sandig silt med inslag av bränd lera och tegel och tre större stenar ca 0,2 m i diameter, som inte bildade någon konstruktion. I den nedre delen var fyllningen mer varvig av sand och silt från alven, vilket tolkas som att vången stått öppen och successivt fyllts igen.

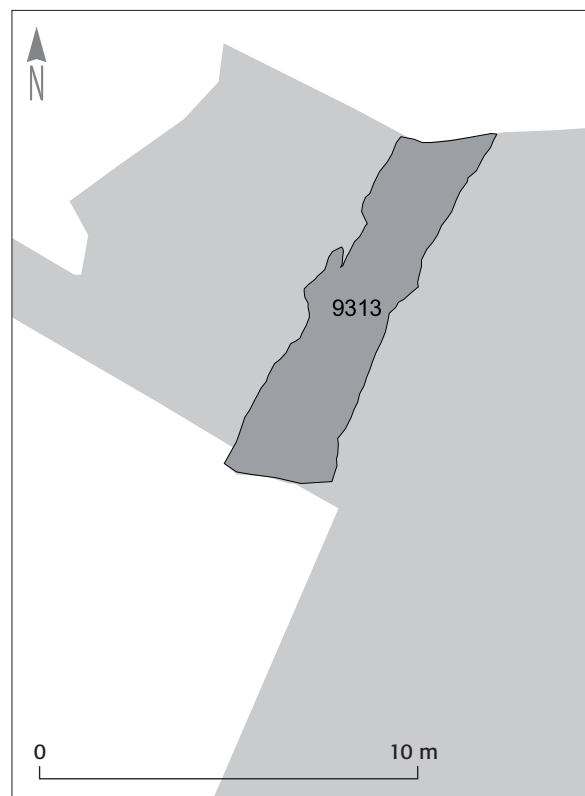

Fig. 12. Nedgrävning 9313 från fas 9 tolkad som vånggräns. Skala 1:200

Fas 10. Sentida markarbeten, dräneringsdiken

Fasen består av moderna dräneringsdiken, grävda igenom den brukade jorden.

Grupp 10:1 Nedgrävningar för diken och dräneringsrör.

Gruppen representeras av diverse nedgrävningar för moderna diken dräneringsrör , exempelvis K9511.

Kontext	Vedart	Labnr	BP	Sigma	Sigma
3684	Björk, max 40 år	Ua37545	355 +35	1470-1530, 1570-1630 AD	1450-1640 AD
6657	Björk, max 40 år	Ua37546	295 +35	1520-1600, 1620-1650 AD	1480-1670 AD
9312	Al, max 40 år	Ua37547	1685 +35	260-280, 330-410 AD	250-430 AD
9306	Ek, max 5 år	Ua37548	410 +35	1430-1500, 1600-1620 AD	1420-1530, 1570-1630 AD

Tabell över Kol 14-dateringar

Fyndmaterialet

Inom ramen för undersökningarna registrerades 129 fynd med en sammanlagd vikt på 2488 gram. Den övervägande delen bestod av keramikskärvor, främst yngre rödgods och enstaka Westerwaldskärvor. Att döma av former och glasyrer bör merparten dateras till sent 1500-tal och 1600-tal. Ett mindre antal skärvor med mer matta och poriga glasyrer kan vara av äldre datum.

Artefakterna påträffades till största del i raseringslager, konstruktionslager och lager avsatta på golv (fig 14). Av de 91 fynd som kan relateras till byggnads- och gårdsplaner, kan över hälften tillföras Hus 3 och en tredjedel till hus 1.

Sakord	Typ	Vikt (gr)	Antal
Svartgods	Jydepotta	144,2	4
Rödgods	Yngre rödgods	1141,8	74
Ljust lergods		5,8	2
Stengods	Westerwald	26,9	1
Kritpipa		6,6	2
Ben	Djurben	46,1	7
Bergart		58,3	1
Sandsten	Bryne	429	10
Slagg	Järnslag	129,8	3
Bränd lera	Tegel	43	1
Bränd lera	Lerklining	256,8	6
Glas		6,1	5
Organiskt material		4,4	1
Metall	Föremål	182,6	11
Trä		6,7	1
Summa:		2488,1	129

Fig. 13. Sammanställning av fyndmaterialet.

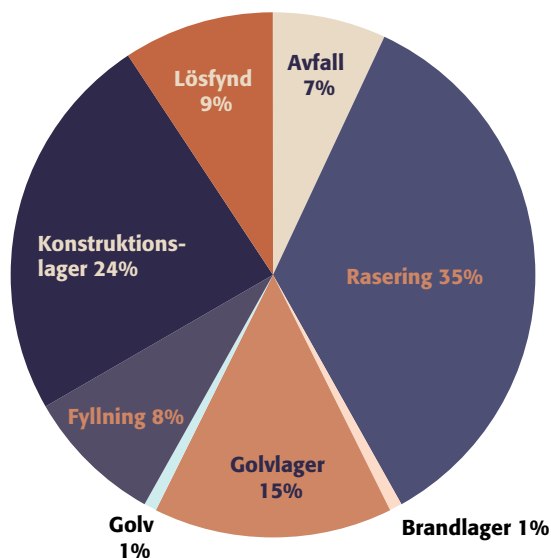
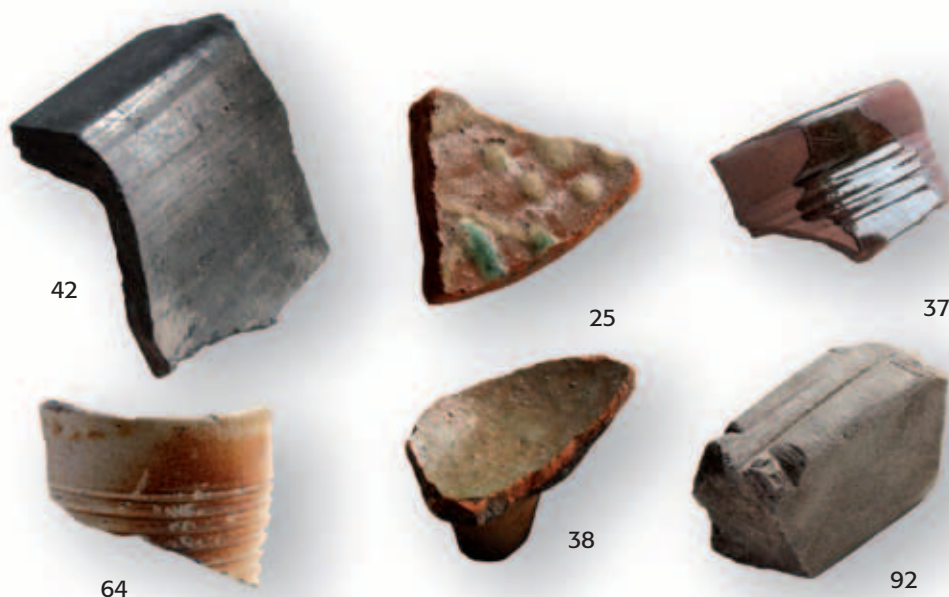

Fig. 14. Fyndens förhållande till kulturlagrens depositions-typ. Primära fynd från golvlager och sekundära fynd från avfallslager är relativt få. Undersökningen dominerades av tertiära fynd från raseringslager, fyllningar och konstruktionslager.

Fig. 15. Några utvalda fynd från undersökningen: Fnr 25, 37, 38 Yngre rödgods, Fnr 42 Jydepotta, Fnr 64 Westerwaldkrus samt Fnr 92 Sandstensbryne. Ej i skala. Foto. Anders Andersson. (Fotonr 2012-40-27).

Återkoppling till frågeställningarna

Den centrala frågan inför förundersökningen kring förekomsten av en agrar bebyggelse är besvarad. Fynden pekade på en datering till tidigt 1600-tal, men ¹⁴C-analyser avslöjade emellertid en något äldre etablering, till den senare delen av 1400-talet. Gårdens storlek är oviss då lämningen inte avgränsades tillfullo inom ramen för den undersökta ytan. Skulle endast de påträffade byggnaderna ha ingått i bebyggelsen, rör det sig om en relativt liten gårdsenhet. Den äldsta fasen med en sammanlagd byggnadsyta på ca 115 m², kan näppeligen ha räckt till för en enskild, självförsörjande gårdsenhet. Utrymmen för stall, lador och fähus verkar saknas. Hypotetiskt kan gården istället ha bebotts av landbor eller torpare, som utfört dagsverken vid godset i Klackarp.

Etableringen av gårdslägen under slutet av medeltiden har satts i samband med utflyttningar mot utmarken och en ökad betydelse för boskapsskötsel. I aktuellt fall rör det sig troligen om en omläggning inom inäkogärdet. Liknande exempel finns från undersökningar i Eldsberga och Hörsås (Bjuggner 1995, Bjuggner et.al. 2009). Frågor kring byn och bylandskapet under medeltid kommer att vidareutvecklas inom avhandlingsarbetet som bedrivs vid Kulturmiljö Halland/Lunds universitet.

Sammanfattning

Under oktober månad 2008 utförde Kulturmiljö Halland en undersökning av RAÄ 82 på fastigheten Sperlingsholm 1:1, i samband med anläggning av kommunal dagvattenledning. Lämningsarnas stratigrafi var komplex bestående av ett sammanhängande område med kulturlager och stenkonstruktioner från en mindre gård i byn Klackerup, föregångare till godset Sperlingsholm. Ett mindre hus med spisfundament och slaggynd tolkades som smedja. Gården dateras till perioden ca 1450-1650. Gårdsläget föregicks av härdar från sen romersk järnålder. Då lämningen till stor del låg utanför exploaterings arbetsområde, blev den endast delundersökt.

Referenser

- Bexell, S.P. 1925. Hallands historia och beskrivning.
- Bjuggner, L. 1995. Från sydhalländsk horisont. Nyare tids arkeologi på landsbygden; en lägesrapport. *META* 1995:3.
- Bjuggner, L. & Johansson-Hervén, C. & Rosén, C. 2009. *Gårdar i Hörsås från medeltid och nyare tid. Arkeologiska rapporter från Hallands Läns museer* 2009:3. Hallands, Getinge socken, Hörsås 6:1, Lilla Berg 1:1, Raä 93.
- Connelid, P. & Mascher, C. 1992 Medeltida åkrar vid Sperlingsholm. *Utskrift* 2.
- Connelid, P & Mascher, C. 1996. Kulturgeografisk undersökning av fossila bandparceller vid Sperlingsholm i Övraby socken. *Djupt under sanden Arkeologi längs väg E6/E20 i södra Halland. Del 1* (red. Michael Jerkemark) UV Väst rapport 1996:1.

- Connelid, P. & Rosén, C. 1997. Agrarian Settlement and Landscape Change in Medieval Halland, South-West Sweden. *Visions of the Past. Trends and Traditions in Swedish Medieval Archaeology*. Andersson, H. m.fl. (red.). Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska undersökningar Skrifter no 24. Lund Studies in Medieval Archaeology 19. Stockholm.
- Connelid, P. & Mascher, C. 2003. Hallands "vandrande landsbyar". Vägar till den dolda medeltida och tidigmoderna agrarbebyggelsen. *Utskrift 7*.
- Connelid, P. & Håkansson, A. 2008. Vetenskapsfestival i Grimeton! *Visioner- L  nsantikvariens   rsredog  relse 2007*. Länsstyrelsen i Hallands län.
- Hedin, H. 1965. *Ensl  vs kommun: socken- och kommunstyrelse i kulturhistorisk belysning*. Halmstad.
- Håkansson, A. 2001. RA   193- Undersökning 1999. *Landskap i förändring, volym 2. Teknisk rapport från de arkeologiska undersökningarna av RAÄ 106, 162, 193, och 195 Skrea socken, Halland*. Ryberg, E. & Wr  nning, P. (red.). Hallands länsmuseer, Landsantikvarien & RA   UV Väst.
- Håkansson, A. 2003. Den historiska bebyggelsel  mningen Enestugan. *Förhistorisk boplatz och historisk bebyggelselämning vid Knebildstorp. Halland, Halmstad stad, Knebildstorp, RA   68, RA   69 och "Enestugan". Arkeologisk förundersökning 2002*. Hallands länsmuseer, Landsantikvarien.
- Håkansson, A. 2004. Sotarp, en vandrande medeltida landsby- om nyetablering av gårdar i mellanhall  ndsk bybildningstid. *Landskap i förändring Volym 6; Hållplatser i det förgångna. Arkeologiska rapporter från Hallands Länsmuseer 2004:1*.
- Håkansson, A. 2005. Den halländska landsbygden. Medeltida bebyggelse i Halland (m. Lena Bjugger). *  lskade hus. Halland 2005.   rsbok för kulturhistoria och hembygdsvård i Hallands län-   rg  ng 86*. Halmstad.
- Håkansson, A. 2007. Halländska torp som social mil  j  . Om stratigrafi, fynd och materiell kultur. *Torpens arkeologi* (Red. Stig Welinder).
- Håkansson, A. 2008. Furudal- en tidigmedeltida gård i Skogaby *Visioner- L  nsantikvariens   rsredog  relse 2007*. Länsstyrelsen i Hallands län.
- Larsson, S. 2004. Om stratigrafiska metoder vid stadsarkeologiska undersökningar. *Aktuella Metodfrågor* (red. Marianne Lönn). Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Stockholm
- Lundborg, L. 2007. *Undersökningar av brons  ldersh  gar och brons  ldersgravar i södra Halland. D. 2, Halmstads, Hylte och Laholms kommuner: under åren 1971-2001*. Kulturmil  j   Halland. Halmstad
- Persson, C. 2008. Sperlingsholm 1:1, Övraby socken, Halland. Arkeologisk utredning 2008. Kulturmil  j   Halland. Internrapport

- Rosén, C. 1995. Keramik som kulturell spegel. Yngre rödgods i olika miljöer 1550-1850. META 1995:3
- Rosén, C. 2000. Bråtakroken och dess föregångare- en torplämning med underliggande förhistoriska lämningar. *Boplatser och fossilt odlingslandskap. Arkeologi längs vägen E6/E20 i södra Halland Del III. 1993-1996. Strömberg, B. (red.) UV Väst rapport 1998:21*
- Rosén, C. 2004. *Stadsbor och bönder. Materiell kultur och social status i Halland från medeltid till 1700-tal.* Lunds Studies in Medieval Archaeology 35
- Sahlgren, J. 1948 Ortnamnen i Hallands län
- Von Möller, P. 1871 *Halländska Herregårdar.* Stockholm, Abr. Lundquist & Comp., 1871

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	431-19524-08, 431-23053-08.
Kulturmiljö Hallands dnr:	2008-213.
Uppdragsgivare:	Halmstads kommun.
Utförandetid:	2008-10-08–10-30.
Personal:	Lena Bjugger, Anders Håkansson (fältarbetsledare), Linn Mattson, Stina Tegnhed.
Fastighet:	Sperlingsholm 1:1.
RAÄ nummer:	RAÄ 82.
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM.
Höjdsystem:	RH 2000.
Undersökt yta:	ca 800 m ² .
Dokumentation:	Samtliga schakt och anläggningar är inmätta digitalt inom ramen för Intrasis Version 2:2 (Öbraby2008213F). Foton har nummer 2012-39:4 – 24 samt 2012-40:2 – 27 och ritningar har HMAK 4391: 1–5. Allt arkivmaterial inkl. kontextblanketter förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv.
Fynd:	I väntan på fyndfördelning har fynden tilldelats accessionsnummer HM 27451:1 – 129.
Datering:	Romersk järnålder, senmedeltid, nyare tid.

BILAGOR

Bilaga 1

Fyndlista

Acc.nr.: HM 27451:1–129

Halland

Övraby socken

Sperlingsholm 1:1

RAÄ 82

Arkeologisk förundersökning och undersökning 2008

Fyndnr	Ark. obj	Material	Sakord	Godstyp	Kärltyp	Vikt	Antal	Fyndstatus	Anmärkning
1	6438	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	225,1	3		
2	6438	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	17,5	1		
3	6438	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	5,1	1		
4	3162	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat/Skål	22	1		
5	3550	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods		1,4	1		
6	3550	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods		0,4	1		
7	6519	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods		14,2	1		
8	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Skål	52,4	1		
9	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Skål	8,7	1		
10	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat/Skål	9	1		
11	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods		2,4	2		
12	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods		1,9	1		
13	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods		2,6	1		
14	2881	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat/Skål	3,5	1		
15	6212	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kruka	7,2	1		
16	6519	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat	2,5	1		
17	2881	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	9,3	1		
18	2881	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	10,8	1		
19	2881	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods		7,7	1		
20	2881	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods		93,4	49	Kastad	mycket fragmentarisk rödgods, br lera och tegel
21	6438	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	29,2	1		

Fyndnr	Ark. obj	Material	Sakord	Godstyp	Kärthyp	Vikt	Antal	Fyndstatus	Anmärkning
22	3162	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	26,6	1		
23	3582	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat/Skål	9,4	1		
24	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	19,2	1		Lösfynd i lager 3684
25	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat	7,5	1		Lösfynd i lager 3684. Pipleredekor, äv. grönfärgad
26	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	3,3	1		Lösfynd i lager 3684
27	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	12	4	Kastad	Spjälkade bitar yngre rödgods
28	3684	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	7,4	1		Lösfynd i lager 3684
29	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	57,5	3		
30	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat	9,9	1		
31	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	20,1	1		
32	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	6,6	1		
33	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	13,7	1		
34	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	11,6	1		
35	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Gryta	8,9	1		
36	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	7	1		Ristad dekor på baksidan
37	9616	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	45	1		
38	9616	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	32,4	1		
39	9616	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	39,7	1		
40	9616	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	38,3	1		
41	9616	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	14,8	1		
42	2881	Keramik	Svartgods	Jydepotta		101,3	1		
43	5489	Keramik	Svartgods	Jydepotta		6,5	1		
44		Keramik	Svartgods	Jydepotta		22,6	1		Lösfynd
45		Keramik	Svartgods	Jydepotta		13,8	1		Lösfynd
46	9641	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Skål	1,4	1		
47	9641	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Skål	3,1	1		
48	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat/Skål	9,2	2		
49	6095	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat	16,7	1		Sekundär bränd
50	6095	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat/Skål	3,5	1		
51	6095	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat	7,2	1		
52	6095	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	7,6	1		
53	6095	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	3,7	1		
54	6095	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Skål	3	1		
55		Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	16,2	1		Lösfynd
56	9616	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	4,9	1		
57		Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	8,9	1		Lösfynd
58		Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	9,1	1		Sekundär bränd?Lösfynd
59	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat	9,2	1		Sekundär bränd
60	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat	3,5	1		Sekundär bränd
61	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	2,6	2	Kastad	Spjälkade fragment
62	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	7,4	1		
63	9593	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat/Skål	2,1	1		Glasyr på både insida och utsida
64	6024	Keramik	Stengods	Westerwald	Kanna	26,9	1		Westerwaldtyp?
65	6024	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	21	1		

Fyndnr	Ark. obj	Material	Sakord	Godstyp	Kärltyp	Vikt	Antal	Fyndstatus	Anmärkning
66	6024	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	7,2	1		
67	6024	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	8,6	1		
68	6024	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat	3,3	1		
69	6024	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	1,6	1	Kastad	Spjälkat fragment
70		Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat/Skål	12,3	1		Lösfynd
71		Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat/Skål	8	1		Lösfynd
72	6653	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat	1,2	1		
73	6653	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat	4,4	1		
74		Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	1,2	1	Kastad	Spjälkat fragment Lösfynd
75	6653	Keramik	Kritpipa			0,7	1		
76	2881	Keramik	Ljust lergods		Kärl	2,9	1		
77	5656	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	9,4	1		
78	6095	Metall	Föremål			6,4	2	Kastad	2 (4 cm och 3 cm) fragment av spik
79	6653	Metall	Föremål			2,1	1	Kastad	1 fragment spik. Längd 2 cm.
80	3684	Metall	Föremål			6,4	1	Kastad	Fragment av spik. Längd 5 cm.
81	3684	Glas				1,6	2		
82	6657	Glas				0,4	1		
83	6519	Sandsten	Bryne			35,6	1		
84	9641	Sandsten	Bryne			13,1	1		
85	9641	Sandsten	Bryne			8,7	1		
86	9593	Sandsten	Bryne			48,4	1		
87	2881	Sandsten	Bryne			115,8	1		
88	5811	Sandsten	Bryne			60,8	1		
89	5811	Sandsten	Bryne			47,2	1		
90	5811	Sandsten	Bryne			11	1		
91	5811	Sandsten	Bryne			6,1	1		
92	5870	Sandsten	Bryne			82,3	1		Flera tydliga slitspår på båda sidor.
93	9432	Bränd lera	Lerklining			49,4	11	Kastad	
94	9308	Bränd lera	Lerklining			22,5	7	Kastad	
95	9434	Bränd lera	Lerklining			38,5	18	Kastad	
96	9616	Bränd lera	Lerklining			114,8	25	Kastad	
97	9616	Bränd lera	Tegel			43	1	Kastad	
98	2881	Bränd lera	Lerklining			32	21	Kastad	
99		Glas	Flaska			2	1		Lösfynd
100	2881	Glas				1	1		
101		Glas	Kärl			1,1	1		Mynningsdel Lösfynd
102		Keramik	Kritpipa			5,9	1		Lösfynd
103	9641	Trä	Dymling			6,7	1		
104	5090	Slagg				24,1	1		

Fyndnr	Ark. obj	Material	Sakord	Godstyp	Kärityp	Vikt	Antal	Fyndstatus	Anmärkning
105	5090	Slagg				34,3	1		
106	4923	Slagg				71,4	1		
107	3684	Bränd lera	Lerklining			8,6	3	Kastad	
108	3371	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	11,2	1		Spjälkad
109		Metall	Föremål			6,1	1	Kastad	Fragment av spik. Längd 3,4 cm. Lösfynd
110	9593	Ben	Djurben			2,1	1	Kastad	Djurtand
111	2881	Ben	Djurben			8,9	9	Kastad	
112	9593	Ben	Djurben			3,2	6	Kastad	
113	3684	Ben	Djurben			2,5	7	Kastad	brända ben
114	6653	Ben	Djurben			0,3	1	Kastad	Djurtand
115	2881	Ben	Djurben			1,1	7	Kastad	
116	3684	Bergart				58,3	1		Glättsten eller sten att krossa salt med?
117	9616	Metall	Föremål			22,1	2	Kastad	Fragment av spik. Längd 6 och 4 cm.
118	6438	Keramik	Ljust lergods		Fat/Skål	2,9	1		
119	6438	Ben	Djurben			28	20	Kastad	Obrända djurben och delar av djurtänder
120	6438	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Fat/Skål	1,8	1		
121	6438	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Kärl	4,1	4	Kastad	Spjälkade fragment av yngre rödgods.
122	100112	Keramik	Rödgods	Yngre rödgods	Trebensgryta	10	1		
123	3612	Metall	Föremål			1,1	1	Kastad	Fragment av spik.
124	6438	Metall	Föremål			8,3	2	Kastad	Fragment av spik. I ruta 2G6564.
125	9593	Metall	Föremål			10,7	1	Kastad	Fragment av spik eller nit.
126	9641	Metall	Föremål			71,5	1	På konservering	Krok eller del av hantag?
127	3550	Metall	Föremål			41,5	2	På konservering	Nitbricka?
128	6095	Metall	Föremål			6,4	1	På konservering	Rektangulär platta: 4x2 cm.
129	9312	Organiskt material				4,4	4		Harts

Bilaga 2

Kontexter

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
10	Nedgrävning								
11	Nedgrävning								
12	Nedgrävning								
13	Sekundär återfyllning	Gulbrun	Sand och humös sand		Bränd lera				
14	Brandlager	Svart	Träkol och sot						
15	Primär återfyllning	Gråsvart	Humös lerig sand	Bränd lera	Sot				
16	Primär återfyllning	Grå	Humös lerig sand	Bränd lera	T-räkolsbitar				
17	Återfyllnadslager i vånggränsdike.	Grå	Sandig silt	Bränd lera	Tegelkross				
18	Marklager	Grå	Silt						
19	Torvlager	Svart	Torv						vattenavsatta linser
20	Syllsten								
21	Träkonstruktion								
22	Stenlyft								
23	Nedgrävning								
24	Syllsten								
25	Syllsten								
26	Syllsten								
27	Nedgrävning								
28	Syllsten								
29	Stenlyft								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
101	Stenlyft								
113	Stenlyft								
123	Stenlyft								
142	Stolphål								
155	Stolphål								
164	Stolphål								
176	Lager								
214	Lager								
251	Stolphål								
264	Stolphål								
274	Stolphål								
285	Lager								
341	Lager								
386	Stolphål								
398	Lager								
448	Lager								
533	Lager								
661	Lager								
703	Torvlager	Svartgrå mellerad	Silt	Lerprickar-Tegelkross	Träkolsbitar	Sot		Otydlig	Sjok av sotigare partier
890	Lager								
1000	Lager								
1031	Lager								
1087	Lager								
1112	Lager								
1193	Lager								
1337	Lager								
1373	Lager								
1389	Lager								
1518	Lager								
1539	Lager								
1639	Lager								
1652	Syllsten								
1664	Lager								
1716	Ränna								
1789	Lager								
1815	Syllsten								
1823	Syllsten								
1832	Syllsten								
1843	Syllsten								
1856	Syllsten								
1864	Syllsten								
1876	Syllsten								
1884	Syllsten								
1894	Syllsten								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
1905	Syllsten								
1921	Syllsten								
1934	Syllsten								
1943	Syllsten								
1951	Syllsten								
1963	Syllsten								
1970	Syllsten								
1982	Syllsten								
1993	Syllsten								
2002	Syllsten								
2014	Syllsten								
2036	Syllsten								
2047	Syllsten								
2060	Syllsten								
2068	Syllsten								
2077	Syllsten								
2090	Syllsten								
2211	Syllsten								
2222	Syllsten								
2232	Syllsten								
2241	Syllsten								
2251	Syllsten								
2260	Syllsten								
2270	Syllsten								
2281	Syllsten								
2295	Syllsten								
2307	Syllsten								
2316	Syllsten								
2330	Syllsten								
2338	Syllsten								
2347	Syllsten								
2356	Syllsten								
2372	Syllsten								
2383	Syllsten								
2393	Syllsten								
2401	Syllsten								
2418	Syllsten								
2431	Syllsten								
2439	Syllsten								
2449	Syllsten								
2467	Syllsten								
2480	Syllsten								
2497	Syllsten								
2512	Syllsten								
2528	Syllsten								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
2545	Syllsten								
2562	Syllsten								
2576	Syllsten								
2594	Syllsten								
2606	Syllsten								
2619	Syllsten								
2633	Syllsten								
2642	Syllsten								
2650	Syllsten								
2663	Syllsten								
2674	Syllsten								
2684	Syllsten								
2700	Syllsten								
2710	Syllsten								
2720	Syllsten								
2732	Syllsten								
2741	Syllsten								
2756	Syllsten								
2763	Syllsten								
2773	Syllsten								
2785	Syllsten								
2798	Syllsten								
2808	Syllsten								
2826	Syllsten								
2850	Syllsten								
2865	Syllsten								
2881	Lager								
3162	Lager								
3235	Lager								
3350	Syllsten								
3361	Syllsten								
3371	Raseringslager	Grå	Silt, sandig lerig		Bränd lera, Tegelkross, Träkolsbitar			Tydlig, ojämn	
3521	Syllsten								
3537	Syllsten								
3554	Syllsten								
3564	Syllsten								
3582	Lager								
3612	Stolphål								
3633	Lager	Gul orange grå melerad	Sand, inslag silt		Lersjok			Tydlig, jämn	
3656	Stenlyft								
3669	Stenlyft								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
3684	Raseringslager	Grå	Silt, sand och kol		Bränd lera, Tegelkross, Träkolsbitar			Tydlig, jämn	
3688	Syllsten								
3694	Syllsten								
3704	Syllsten								
3710	Syllsten								
3717	Lager								
3790	Lager								
3847	Lager								
3934	Härd								
3957	Lager								
4019	Lager	Grå	Lerig sand	Djurben	Bränd lera, Träkolsbitar	Tegelbrickor			2 sten, br ben och keramik i toppen av lagret.
4040	Stenlyft								
4058	Stenlyft								
4067	Syllsten								
4080	Syllsten								
4089	Syllsten								
4100	Syllsten								
4108	Syllsten								
4117	Syllsten								
4125	Syllsten								
4133	Syllsten								
4143	Syllsten								
4148	Syllsten								
4157	Syllsten								
4168	Syllsten								
4174	Syllsten								
4181	Lager	Grå, något brunfläckig	Silt, med sandinslag		Tegelkross	Bränd lera, Träkolsbitar		Tydlig, jämn	Liknar lager 3684, men mycket mer kolrikt.
4197	Lager								
4303	Syllsten								
4315	Syllsten								
4328	Syllsten								
4335	Syllsten								
4342	Syllsten								
4355	Syllsten								
4364	Syllsten								
4372	Syllsten								
4379	Syllsten								
4388	Syllsten								
4396	Syllsten								
4405	Lager								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
4467	Stenlyft	Gråbrun	Lera	Träkolsbitar	Bränd lera				
4484	Stenlyft	Gråbrun	Lera	Träkolsbitar	Bränd lera				
4503	Lager								
4519	Lager								
4539	Syllsten								
4552	Syllsten								
4563	Syllsten								
4576	Syllsten								
4590	Syllsten								
4603	Syllsten								
4616	Syllsten								
4628	Syllsten								
4679	Syllsten								
4691	Syllsten								
4701	Syllsten								
4716	Syllsten								
4727	Syllsten								
4743	Stenlyft								
4758	Stenlyft								
4769	Stenlyft								
4780	Stenlyft								
4792	Stenlyft								
4804	Stenlyft								
4816	Stenlyft								
4829	Stenlyft								
4844	Stenlyft								
4858	Stenlyft								
4871	Stenlyft								
4882	Rasering/golv-lager?		Kompakt lera						Jmfr 2SL4903
4903	Sekundär åter-fyllning		Lera, br lera, sten		Träkolsbitar				Kompakt lera. Tydlig gräns mot 2SL4923 (golv-lager).
4923	Golv-lager	Brun gråbun	Kompakt lerig silt		Träkolsbitar, Bränd lera				
5044	Pinnhål								
5052	Pinnhål								
5059	Pinnhål								
5066	Pinnhål								
5076	Pinnhål								
5083	Pinnhål								
5090	Stolphål								
5102	Stolphål								
5114	Golv								
5138	Stolphål								
5152	Stolphål								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinne- håll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Domine- rande	Kontaktyta	Anmärkning
5162	Härd								
5201	Stolphål								
5222	Stolphål								
5234	Syllsten								
5249	Syllsten								
5264	Syllsten								
5274	Syllsten								
5291	Syllsten								
5302	Syllsten								
5316	Syllsten								
5332	Syllsten								
5343	Syllsten								
5358	Syllsten								
5371	Syllsten								
5385	Syllsten								
5400	Syllsten								
5413	Syllsten								
5431	Syllsten								
5450	Syllsten								
5462	Syllsten								
5474	Syllsten								
5489	Iergolv, rasering.	Gråbrun	Lera och humös sand	Tegelbrockor, Träkolsbitar	Bränd lera				Stenar i väster (stenläggning)
5656	Stenläggning		Sand, sten						Tunn sand med ovanliggande stenar.
5724	Lager								
5792	Primär återfyllning	Brungrå	Humös sand						
5811	Primär återfyllning	Gråbrun	Humös sand, skärvst	Lerprickar, Bränd lera	Träkolsbitar				Fynd av 2 frag. av sandstensbryne.
5848	Härd								
5870	Primär återfyllning	Brungrå	Humös sand	Bränd lera, Träkolsbitar					Fynd av 2 fragment av sandstensbryne.
5904	Lager								
6024	Lager		Matjord och sten						Sten: kullerstens-typ. Några större stenar i botten
6095	Sönderplöjd rasering		Lera och matjord		Bränd lera, Träkolsbitar				Samma som 2SL6024?
6187	Stolphål								
6200	Stolphål								
6212	Lager								
6285	Lager								
6353	Stolphål								
6367	Stolphål								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
6382	Syllsten								
6390	Syllsten								
6398	Syllsten								
6411	Syllsten								
6422	Syllsten								
6438	Lager								
6519	Lager								
6579	Lager								
6619	Lager								
6649	Konstruktionslager.	Gul, något grå	Siltig lera	Tegelkross	Bränd lera, Träkolsbitar		Lersjok	Tydlig, något ojämn	
6653	Konstruktionslager.	Grågul, melerad	Silt, lätt sandig		Tegelkross, Träkolsbitar, Bränd lera			Tydlig, men ojämn	Påminner om lager 3684 i den östra byggnaden.
6657	Konstruktionslager.	Grå melerad	Silt, sandig	Kalkprickar, Tegelkross, Bränd lera		Träkolsbitar		Otydlig, ojämn	Påminner om lager 4181.
6664	Syllsten								
6675	Syllsten								
6685	Syllsten								
6696	Syllsten								
6708	Syllsten								
6718	Syllsten								
6728	Syllsten								
6737	Syllsten								
6751	Syllsten								
6761	Syllsten								
6769	Syllsten								
6782	Syllsten								
6793	Syllsten								
6806	Syllsten								
6815	Syllsten								
6825	Syllsten								
6836	Syllsten								
6849	Syllsten								
6857	Syllsten								
6864	Syllsten								
6873	Syllsten								
6886	Syllsten								
6898	Syllsten								
6908	Syllsten								
6921	Syllsten								
6929	Syllsten								
6937	Syllsten								
6947	Syllsten								
6959	Syllsten								
6968	Syllsten								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
6978	Syllsten								
6992	Syllsten								
7003	Syllsten								
7014	Syllsten								
7027	Syllsten								
7038	Syllsten								
7050	Syllsten								
7065	Syllsten								
7077	Syllsten								
7086	Syllsten								
7098	Syllsten								
7108	Syllsten								
7122	Syllsten								
7133	Syllsten								
7148	Syllsten								
7159	Syllsten								
7167	Syllsten								
7187	Syllsten								
7199	Syllsten								
7210	Syllsten								
7221	Syllsten								
7231	Syllsten								
7247	Syllsten								
7261	Syllsten								
7281	Syllsten								
7293	Syllsten								
7314	Stenlyft								
7331	Stenlyft								
7343	Stenlyft								
7360	Stenlyft								
7375	Stenlyft								
7389	Stenlyft								
7404	Stenlyft								
7421	Stenlyft								
7444	Syllsten								
7459	Syllsten								
7471	Syllsten								
7479	Syllsten								
7495	Syllsten								
7507	Syllsten								
7519	Syllsten								
7536	Syllsten								
7551	Syllsten								
7564	Syllsten								
7575	Syllsten								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
7592	Syllsten								
7600	Syllsten								
7616	Syllsten								
7626	Syllsten								
7635	Syllsten								
7648	Syllsten								
7657	Syllsten								
7674	Syllsten								
7690	Syllsten								
7696	Syllsten								
7704	Syllsten								
7714	Syllsten								
7728	Syllsten								
7743	Syllsten								
7753	Syllsten								
7763	Syllsten								
7777	Syllsten								
7795	Syllsten								
7805	Syllsten								
7822	Syllsten								
7838	Syllsten								
7856	Syllsten								
7868	Syllsten								
7878	Syllsten								
7889	Syllsten								
7903	Syllsten								
7914	Syllsten								
7932	Syllsten								
7945	Syllsten								
7963	Syllsten								
7979	Syllsten								
7999	Syllsten								
8008	Syllsten								
8022	Syllsten								
8035	Syllsten								
8053	Syllsten								
8063	Syllsten								
8082	Syllsten								
8104	Syllsten								
8120	Syllsten								
8139	Syllsten								
8157	Syllsten								
8167	Syllsten								
8187	Syllsten								
8202	Syllsten								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
8210	Syllsten								
8218	Syllsten								
8230	Syllsten								
8238	Syllsten								
8245	Syllsten								
8253	Syllsten								
8260	Syllsten								
8273	Syllsten								
8290	Syllsten								
8303	Syllsten								
8314	Syllsten								
8325	Syllsten								
8336	Syllsten								
8351	Syllsten								
8359	Syllsten								
8374	Syllsten								
8383	Syllsten								
8394	Syllsten								
8404	Syllsten								
8422	Syllsten								
8433	Syllsten								
8443	Syllsten								
8451	Syllsten								
8470	Syllsten								
8481	Syllsten								
8491	Syllsten								
8500	Syllsten								
8510	Syllsten								
8524	Syllsten								
8538	Syllsten								
8553	Syllsten								
8573	Syllsten								
8587	Syllsten								
8604	Syllsten								
8614	Syllsten								
8627	Syllsten								
8640	Syllsten								
8647	Syllsten								
8656	Syllsten								
8674	Syllsten								
8683	Syllsten								
8695	Syllsten								
8705	Syllsten								
8715	Syllsten								
8727	Syllsten								

ID	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
8736	Syllsten								
8746	Syllsten								
8760	Syllsten								
8774	Syllsten								
8788	Syllsten								
8806	Syllsten								
8819	Syllsten								
8829	Syllsten								
8839	Syllsten								
8856	Syllsten								
8877	Syllsten								
8894	Syllsten								
8908	Syllsten								
8918	Syllsten								
8932	Syllsten								
8941	Syllsten								
8951	Syllsten								
8964	Syllsten								
8975	Syllsten								
8988	Syllsten								
9003	Syllsten								
9017	Syllsten								
9026	Syllsten								
9035	Syllsten								
9048	Syllsten								
9060	Syllsten								
9072	Syllsten								
9087	Syllsten								
9097	Syllsten								
9107	Syllsten								
9119	Syllsten								
9129	Syllsten								
9139	Syllsten								
9151	Syllsten								
9162	Syllsten								
9170	Syllsten								
9183	Syllsten								
9195	Syllsten								
9208	Syllsten								
9217	Syllsten								
9227	Syllsten								
9239	Syllsten								
9247	Syllsten								
9260	Syllsten								
9270	Syllsten								

Id	Tolkning	Färg	Huvudinnehåll	Närvarande	Sparsamt	Rikligt	Dominerande	Kontaktyta	Anmärkning
9281	Syllsten								
9296	Syllsten								
9306	Fyllning i stenlyft	Gråbrun	Sandig lera	Träkolsbitar	Bränd lera-Lersjok				
9308	Fyllning i stenlyft	Gråbrun	Sandig lera	Träkolsbitar	Bränd lera				
9310	Brandlager	Svart	Sot, sand, träkol						Enstaka mindre skörbränd sten. Aktivitets lager.
9311	Fyllning	Brungrå	Humös, siltig sand	Träkolsbitar					
9312	Brandlager	Svart	Sot träkol skörbr st						
9313	Dike								
9432	Fyllning i stenlyft	Gråbrun	Sandig lera		Bränd lera, Lerprickar				
9434	Fyllning i stenlyft	Gråbrun	Sandig lera	Träkolsbitar	Bränd lera				
9437	Syllsten								
9458	Utgjenningslager	Gul	Sand		Bränd lera				
9498	Lager	Grå	Sandig humus	Bränd lera	Lerprickar, Träkolsbitar				Lagret faller mot söder och blir tjockare i väster
9511	Dränering med tegelrör								
9523	Lager	Gulbeige	Siltig lera	Tegelkross, Djurben	Bränd lera, Träkolsbitar		Lersjok	Tydlig	
9589	Påfört konstruktionslager.	Grågul	Sandig silt	Träkolsbitar, Tegelkross, Lerprickar	Bränd lera			Tydlig, jämn	Se tolkning av lager 6653 som är mycket likt.
9593	Konstruktionslager	Grågu melerad	Silt, sandig	Tegelkross	Bränd lera, Lerprickar, Träkolsbitar			Tydlig, ojämn	Påminner om lager 6657.
9597	Markberedd yta	Grå	Sand, svagt siltig			Träkolsbitar		Tydlig gradvis övergång till det underliggande.	Lagret har genom åren gradvis lakats ut.
9612	Äldre markyta?	Brungrå	Humös, siltig sand						Tjockast i norr tunnar ut mot söder.
9616	Avfallslager	Brungrå	Siltig sand	Lerprickar, Djurben, Tegelkross	Bränd lera	Träkolsbitar		tydlig mot 9625, otydlig mot 9641	Rester av förkolnade vedträn i botten av lagret.
9625	Rest av lergolv	Gul	Lera, silt					Tydlig	
9641	Utfyllnadslager	Gråbrun	Siltig sand	Träkolsbitar-Lerprickar	Djurben, Bränd lera			Tydlig, men ojämn.	
9650	Lager								
9654	LagerLager								
100077	Lager								
100111	Utfyllnadslager	Gulbrun	Grusig sand						
100112	Utfyllnadslager	Gråbrun	Siltig sand		Bränd lera, Träkolsbitar				

Bilaga 3

Vedartsanalys

Thomas Bartholin

Wentorf, den 30. november 2008

Furudal.2008

Vedanatomisk analyse af 5 prøver trækul fra Furudal og Sperlingsholm, Halland.

Prøverne er vasket, tørret og hovedparten af sand og grus er fjernet.

PK 82150, Furudal:

Ca. 4 ml ej rent kol.

2 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

2 stk. *Quercus sp.*, ek, fra ældre stamme

C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.*, ek, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 100 år.

PK 4196, Sperlingsholm:

Ca. 10 ml ej rent kol. Järnockra.

14 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

10 stk. *Betula sp.*, björk, fra ung stamme.

4 stk. *Quercus sp.*, ek, fra ung stamme?

C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.*, björk, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 40 år.

PK 6662, Sperlingsholm:

Ca. 5 ml ej rent kol..

11 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

9 stk. *Betula sp.*, björk, fra ung stamme.

2 stk. *Quercus sp.*, ek, fra ældre stamme?

C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.*, björk med en egenalder, som bedømmes til at være max. 40 år.

PK 9307, Sperlingsholm:

Ca. 4 ml ej rent kol.

1 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

1 stk. *Quercus sp.*, ek, fra gren. Vinterfældet.

C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.*, ek, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 5 år.

PK 9452, Sperlingsholm:

Ca. 20 ml ej rent kol. Järnockra.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

10 stk. *Alnus sp.*, al, fra ung stamme.

C-14-prov: 1 stk. *Alnus sp.*, al, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 40 år.

C-14-proverne fremsendes separat.

Med venlig hilsen

Thomas Bartholin

Am Haidberg 18

D 21 465 Wentorf

0049 40 720 1821

Thomas.Bartholin@gmx.de

Bilaga 4

¹⁴C-dateringar

Göran Possnert/Maud Söderman
Ångströmlaboratoriet

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
08 - 471 30 59

Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Uppsala 2009-03-27

Anders Håkansson
Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
302 43 HALMSTAD

Resultat av ¹⁴C datering av träkol och makrofossiler från Halland.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Makrofossilen har behandlats med 0.5 % NaOH i 60°C under 1 timme.

Före acceleratorbestämningen av ¹⁴C-innehållet förbränns, det tvättade och intorkade materialet surgjort till pH 4, till CO₂-gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytiskreaktion.

I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

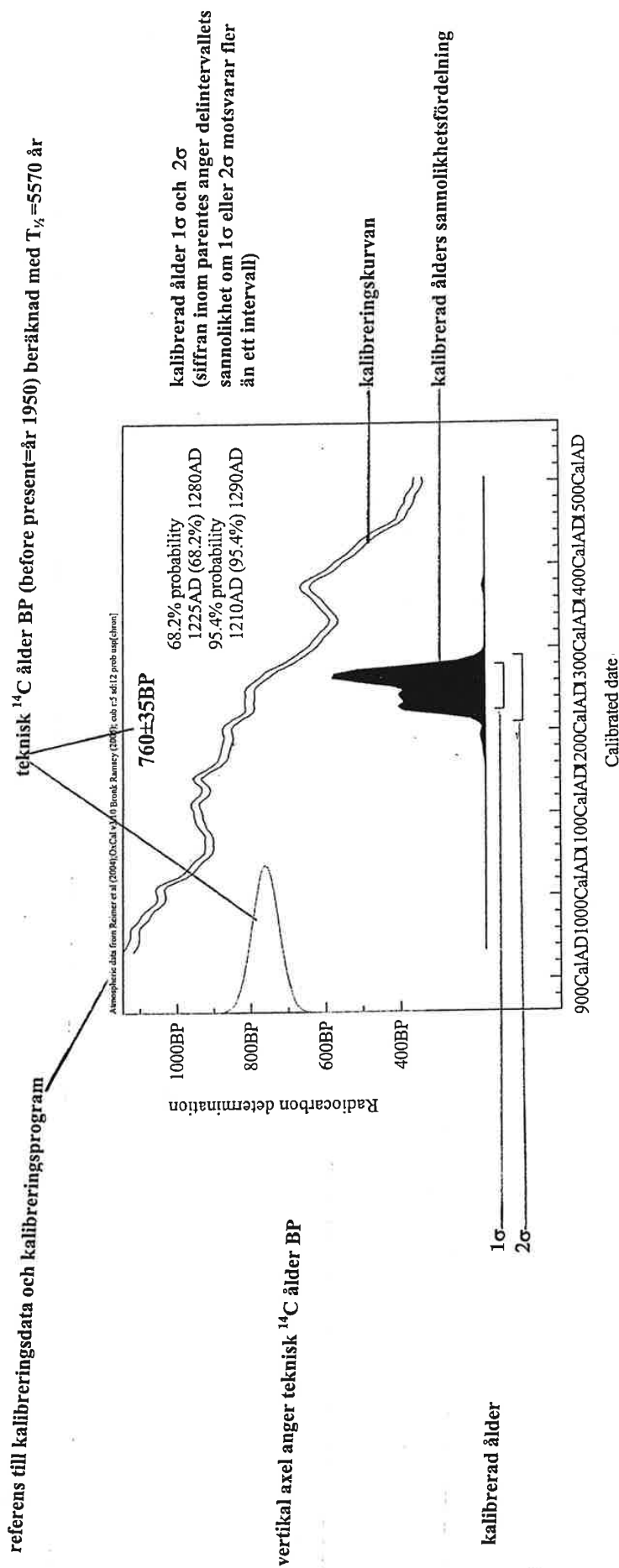
Labnummer	Prov	δ ¹³ C ‰ PDB	¹⁴ C ålder BP
-----------	------	-------------------------	--------------------------

Ua-37545	Övraby 82, provnummer 11 24871	-26,4	355 ± 35 1
Ua-37546	Övraby 82, provnummer 12 6657	-25,0	295 ± 35 3
Ua-37547	Övraby 82, provnummer 13 9812	-28,6	1685 ± 35 Hc
Ua-37548	Övraby 82, provnummer 14 9866	-25,8	410 ± 35 vsh

Med vänlig hälsning

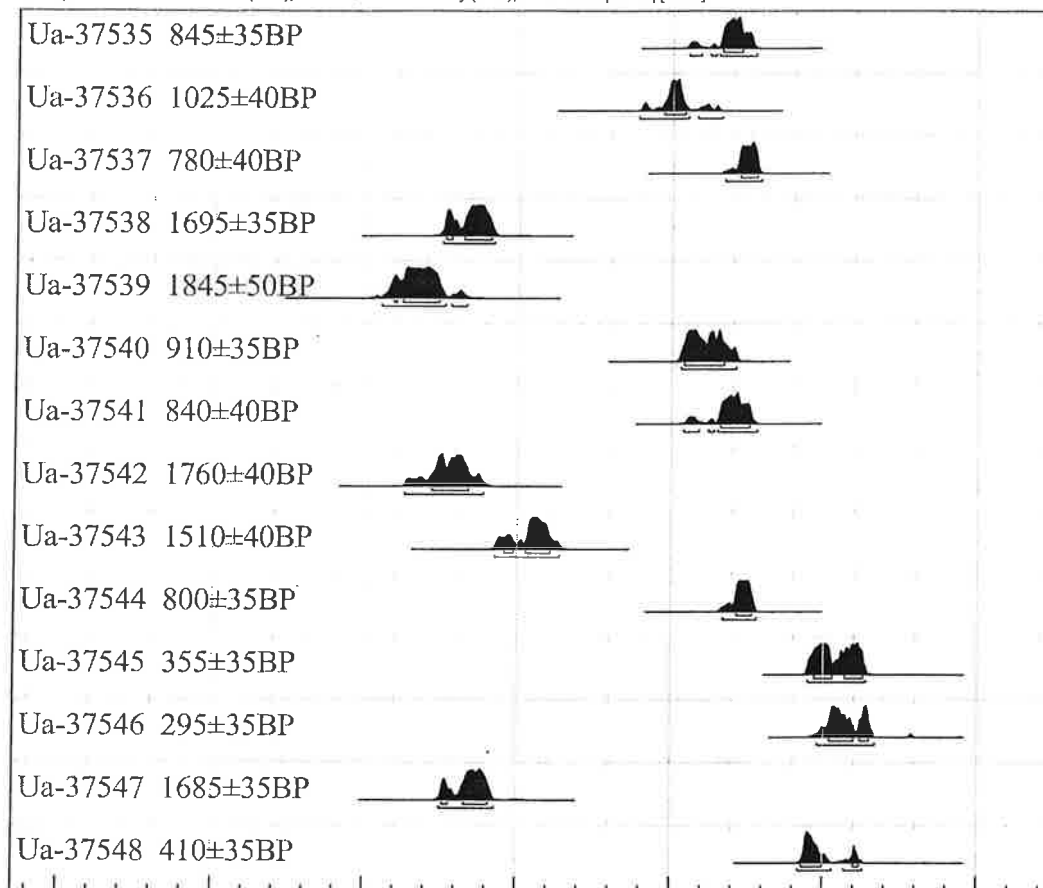
Göran Possnert/Maud Söderman

Förklaring till kalibreringsutskrift från programmet OxCal

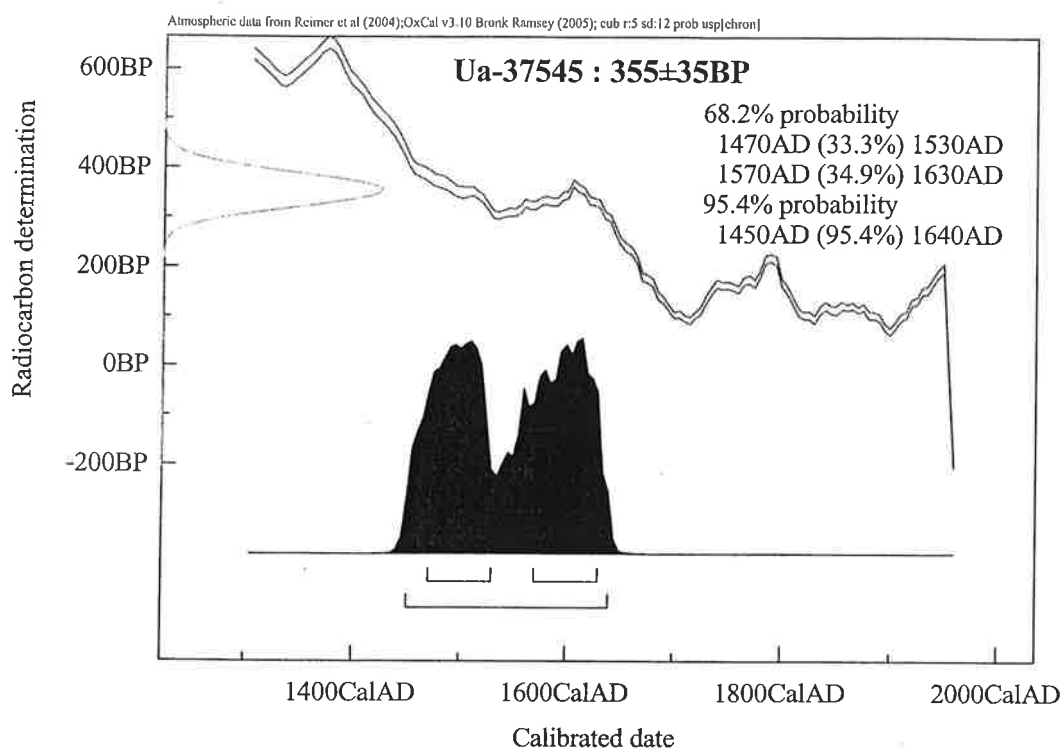

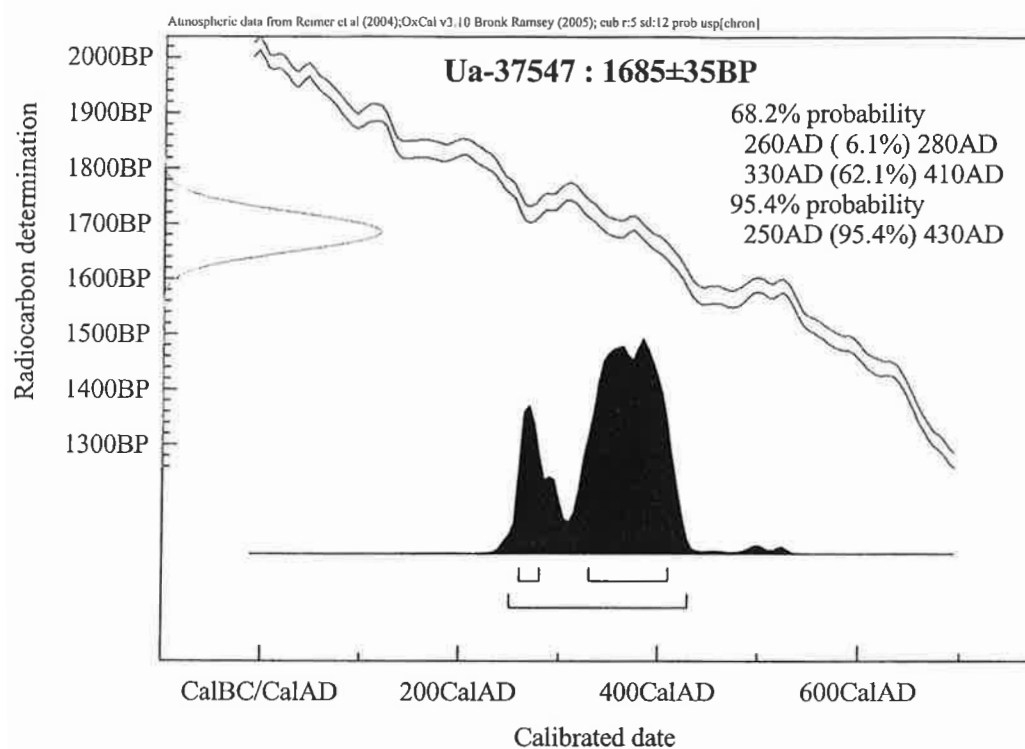
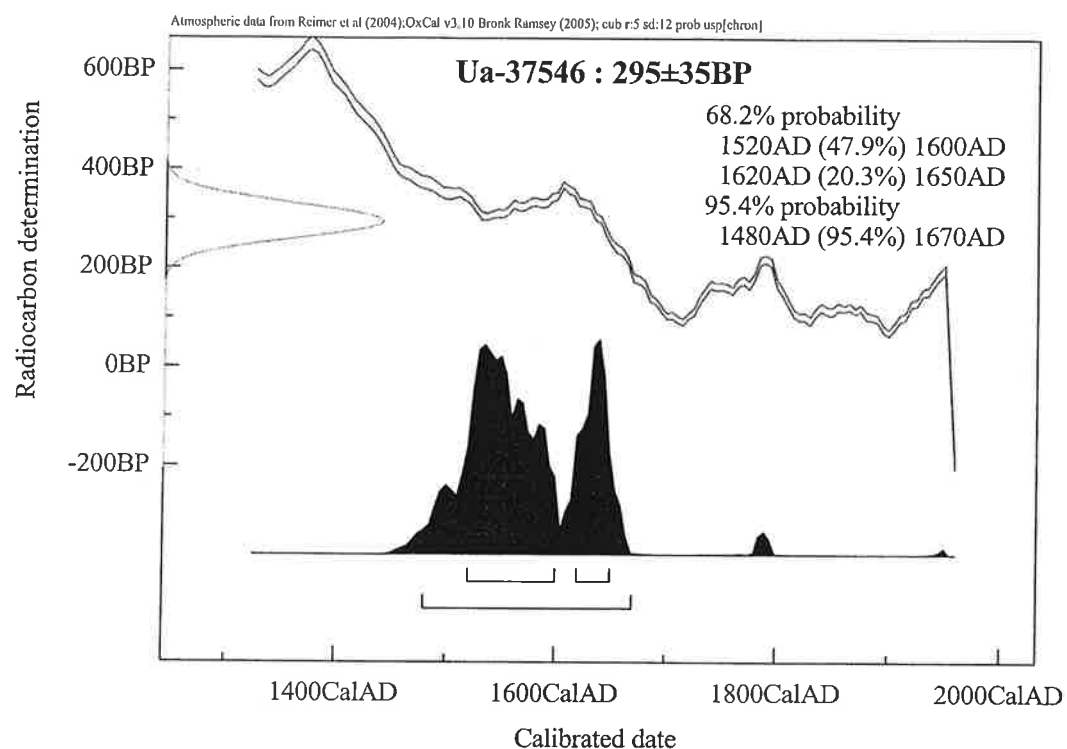
horisontell axel anger kalibrerad (kalendarisk) ålder

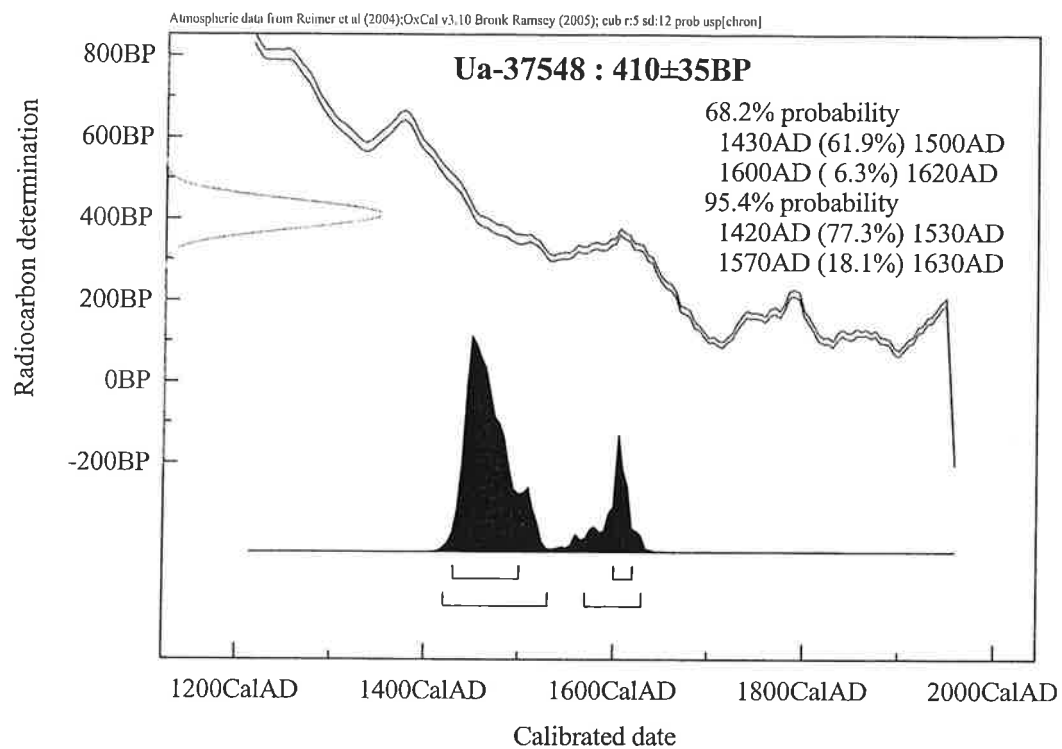
Atmospheric data from Reimer et al (2004);OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

1000CalBC 500CalBC CalBC/CalAD 500CalAD 1000CalAD 1500CalAD 2000CalAD
Calibrated date

Bilaga 5

Provgropar

Beskrivning av provgropar

Provgrop 1

En 1 x 1 meter stor grop grävdes med grävsked inne i nordligaste änden av Hus 1. Över den naturliga botten, ett mörkgrått torvlager (K19) påträffades grå, något brunfläckig silt med sandinblandning (K4181) med riklig frekvens av bränd lera, tegelkross och träkol. Lagret tolkades som ett utfyllnadslager mot det betydligt sankare underliggande torvlagret. Ovanpå utfyllnadslagret fanns ytterligare ett lager som tolkades som ett påfört utfyllnadslager. Detta lager var 0,14 m tjockt och bestod av ett grågulmulerat siltlager med sandinslag (K3684). Lagret innehöll även en närvarande frekvens av bränd lera, tegelkross och träkol. Det rådde en viss osäkerhet om syllstenen vilade på K4181 eller i det ovanliggande utfyllnadslagret, K3684. Dock påträffades fyra stycken stenlyft (K3669, K3656, K4040 och K4058) i det övre utfyllnadslagret (K3684). Stenlyftens fyllning bestod av orangegråmelerad siltig lera med inslag av sand (K3550). Lagret låg även runt och över syllstenarna (K24) och täckte hela meterrutan. Lagret som var ca 0,05 m tjockt innehöll även en riklig frekvens bränd lera och lerklining samt närvarande frekvens tegelkross och träkol. Lagret tolkades som en rest av lergolv. I några delar av provgropen påträffades gulorangegråmelerad sand (K3633) med inslag av ler- och siltplättar under golvlagret (K3550) emedan det i andra delar utav provgropen låg direkt under det överst liggande raseringslagret (K3371). Sandlagret tolkades som ett utfyllnadslager, var fyndlöst och hade en tjocklek på 0,04 – 0,06 m. Överst i provgropen påträffades ett grått, sandigt och lerigt siltlager (K3371) med en närvarande frekvens av bränd lera, lerklining, tegelkross och träkol. Lagrets tjocklek varierade mellan 0,04 – 0,11 m och tolkades som ett raseringslager.

Provgrop 2

På gårdsplanen, öster om Hus 1 grävdes en 1 x 1 meter stor grop för hand. Syftet var att försöka utreda Hus 1's avgränsning och jämföra lagerskillnader inne i Hus 1 med det intilliggande gårdsplanet. Den naturliga botten bestod av ett mörkt gråsvart torvlager som sluttade mot söder. Detta torvlager (K19) påträffades på 0,35 meters djup i meterrutan och sjönk söderut till

0,45 m. Det ovanliggande lagret (K100112) som bestod av gråbrun siltig sand tolkades som ett påfört utjämningslager för att komma tillrätta med nivåkillnader och fukten från det betydligt sankare torvlagret. Lagret var tunnast i norr ca 0,20 m och tjockast i söder 0,30 m och innehöll även inslag av träkol och bränd lera. I toppen av lagret påträffades fragment av en trefotsgryta. Övergången mot det underliggande torvlagret var distinkt och lagerslutet uppåt mot ovanliggande lager var tydlig och plan. Ovanpå utjämningslagret fanns ett inslag av gulbrun lite grusig sand (K100111). Lagret var någorlunda spritt i rutan men främst koncentrerat till den nordvästra delen och var mellan 0,05 – 0,01 m tjockt. Det översta lagret i provgropen utgjordes av brungrå lerig siltig sand (K6438) med inslag av bränd lera, träkol och enstaka stenar 0,07 m i diameter samt en större sten med 0,35 m i diameter. Fynden bestod av ben, främst obränt men även ett fragment av bränt ben, yngre rödgods och fragment av tegel. I ytan hittades ett fragment av fönsterglas (klart) och på några centimeters djup ytterligare ett. Lagrets tjocklek varierade mellan 0,10 och 0,16 m och tolkades som ett raseringslager.

Provgrop 3

I den västra delen av Hus 1 grävdes en 1 x 1 meter stor grop i syfte att utreda lagerföljder och eventuell konstruktion. Botten bestod av mörkare grått lerlager som tolkades som äldre marklager (K18). Ovanliggande lager utgjordes av ett 0,17 m tjockt gråbrunt svagt sandigt siltlager (K2881) med inslag av bränd och obränd lera, träkol samt järnutfällning från sten. Fynden bestod av en sandsten (ev. del av bryne) och keramikskärvor av yngre rödgods varav två stycken var fragment av fot till en trefotsgryta. Vidare påträffades ett tiotal stenar i storleken ca 0,10 m i diameter och några större stenar 0,15 - 0,30 m i diameter, som mättes in. Dessa större stenar var koncentrerade till mitten och den norra delen av meterrutan. Lagret tolkades som golvlager.

Provgrop 4

I nordvästra delen av Hus 3 grävdes en 1 x 1 meter stor grop med grävsked under ett ovanliggande sönderplöjt raseringslager (K6095). Den naturliga botten bestod av ett mörkt gråsvart torvlager (K19). Över detta lager påträffades ett 0,10 m tjockt gråbrunt svagt humöst, siltigt sandlager (K9641) som bredde ut sig i hela meterrutan. Lagret innehöll enstaka lerfläckar och lerklining samt närvarande frekvens av bränd lera och djurben. Fynden bestod av tunnare rödgodskeramik och fragment av sandstensbryne och slagg. Detta lager tolkades som ett påfört utfyllnadslager. Ett lergolv (K9625) överlgrade den utjämnade ytan i den nordöstra delen av meterrutan. Detta lergolv var betydligt tjockare i norr 0,07 m och sluttade något och tunnades ut söderut. På motsvarande nivå i meterrutan påträffades resterna av förkolnade träplankor, tolkade som resterna av ett trägolv (K21). Ovanliggande lager var ett brungrått svagt humöst, siltigt sandlager (K9616) med närvarande frekvens lerfläckar, bränd lera, lerklining, träkol samt enstaka förekomst av tegelkross. Detta lager var betydligt tunnare i norr 0,02 m för att i söder nå en mäktighet på 0,13 m. Fynden bestod av keramik, fragment av en trefotsgryta samt två spikar. Lagret tolkades som golvlager. Överst i provgropen påträffades ett gulbeige siltigt lerlager (K9523) med närvarande frekvens av tegelkross, träkol, lerklining, brända ben och bränd lera. Övergången till underlig-

gande lager var tydlig och lagret var 0,04 m tjockt. Lagret tolkades som ett raseringslager.

Provgrop 5

En 2,10 x 1 meter stor grop grävdes efter att ett beslut tagits om att utvidga undersökningsområdet norr om Hus 1, för att följa dess avgränsning i norr. Provgropen låg placerad mitt inne i de centrala delarna av Hus 3. Den naturliga botten bestod av ett mörkgrått torvlager (K19). Ned i detta torvlager, genom alla ovanliggande lager var ett dränerings dike (K9511) grävt, som innehöll ett höganäsrör i botten. Ovanpå torvlagret låg två naturligt bildade gråvita vattenavsatta sandlager. Ett grått svagt siltigt sandlager (K9597) överlagrade de undre och var avtunnande åt syd och väst och bredde ut sig norr och öster om grävenheten. Detta lager tolkades som ett äldre marklager som markberetts inför konstruktion av byggnaden. Lagret har genom åren lakats ut vilket givit det en gråfärgning från ovanliggande lager. Kvar i lagret fanns en riklig frekvens av träkol från en eventuell svedning av ytan, som skett på platsen. Ovanför detta lager påträffades ett grågulmelerat sandigt siltlager (K9593) med närvarande frekvens av lerfläckar, bränd lera, träkol och tegelkross. Detta lager hade en mäktighet på 0,10 m i norr och 0,18 m i söder. Lagret tolkades som ett konstruktionslager som antagligen tillkommit för att jämna ut marken och fungerat som återuppbyggnadslager mot underliggande fuktigt torvlager och utjämningslager mot nivåskillnader. Överst under matjorden låg ett 0,10 m tjockt något kompakt grågult sandigt siltlager (K9589) med enstaka inslag av lerfläckar, bränd lera, lerklining, tegelkross och träkol. Detta lager tolkades som påförda massor inför konstruktion.

Provgrop 6

En 1 x 1 meter stor grop grävdes för hand i södra delen av Hus 3. Syftet var att utreda lagerföljd och eventuella syllstenars placering. Den naturliga botten utgjordes av ett mörkt gråsvart torvlager (K19). Ovanpå botten låg ett gråmelerat sandigt siltlager (K6657) med fläckar av lera och sand. Lagret som var ca 0,20 m tjockt innehöll även enstaka fynd av bränd lera och tegelkross samt en tämlig riklig mängd träkol. Lagret tolkades som ett påfört konstruktionslager för att jämna ut marken innan syllstenen lades ut. Syllstenen (K7657 och K7674) påträffades ovanpå detta lager. Syllstenen utgjorde del av södra väggen av Hus 3 (K26). Intill syllstenen fanns ett grågulmelerat lätt sandigt siltlager (K6653) som var 0,10 m tjockt. Detta lager tolkades som ett konstruktionslager och utgjordes av påförda massor efter att syllstenen lagts på plats för att bygga upp golvytan innan det ovanliggande lergolv lades. Lergolvet (K6649) utgjordes av ett 0,06 – 0,10 m tjockt gulgrått lerlager, med inslag av bränd lera, träkol och enstaka tegelkross.

Provgrop 7

Provgrop 7 placerades precis innanför den södra stensyllsraden i Hus 2 (K25) i nordöstra delen av undersökningsområdet. En 1 x 1 meter stor ruta grävdes för hand. Naturlig botten utgjordes av den gulbruna alven (K?) som sluttade något mot söder. Ovanpå alven fanns brungrå humös siltig sand (K9612) som var tjockast i norr 0,10 m för att tunnna ut mot söder och väster. Lagret tolkades som en äldre markyta. Ovanpå markytan påträffades ett grått sandigt humuslager

(K9498) med obränd lera, träkol, bränd lera samt fynd av slagg. Lagret föll mot söder och blev tjockare i väster och var 0,04 - 0,07 m i väster, 0,03-0,04 m i öster och 0,02 m i norr. Lagret tolkades som ett utfyllnadslager. Ett gult sandlager (K9458) överlagrade utfyllnadslagret och innehöll bränd lera. Sandlagret gick fram till syllstenar i söder och avslutades i meterrutans norra del. Detta lager tolkades som ett utjämningslager. Överst i provgruppen påträffades ett kompakt lerlager (K5489) med en tjocklek på ungefär 0,04 m som innehöll inslag av bränd lera, tegel och träkol. Detta lager som bredde ut sig vidare norrut och tolkades som rester av ett lergolv med ovanliggande rasering.

Bilaga 6

Ritningar

HMAK 4391:1-5

Halland

Övraby socken

Sperlingsholm 1:1

RAÄ 82

Arkeologisk förundersökning och undersökning 2010

HMAK-nr	Ritning	Skala
4391:1	Profiler, stenlyft	1:20
4391:2	Profiler, planer	1:20
4391:3	Profiler	1:20
4391:4	Profiler	1:20
4391:5	Profiler	1:20

Objekt 4903 rensades bort. Under fanns 11 stenlyft
 som är rester efter de stenar som bildat ett spårfundament ut
 Fyllningen i varje separat stenlyft är egentligen SL 4903
 men har delats upp i 11 fyllningar.
 Inga fynd förutom brand lera där ett urval gjort. Spår av
 tegelavtryck? eller bara marksten?
 Även CM är taget ur 2 fyllningar
 Foto före och efter tömning av fyllningar

SL 4903 lager med bränd obränd lera
 2 bcm tjock. Under detta stenlyft

Gjort
 dessa
 i:u

22

* V SL 4424 Stenlyft

Gråbrun obränd lera, bränd lera, enstaka tr

* V SL 4467 Stenlyft

-11-

V S 7293 Stenlyft

sandig
Gråbrun lera med enstaka instökter
träkol & bränd lera (en del)

V S 7389 Stenlyft

Gråbrun sandig lera med en del bränd
lera

V S 7404 Stenlyft

Gråbrun sandig lera med en del bränd le
enstaka träkol

V SL 9308

V S 7375 Stenlyft

Gråbrun sandig lera med en del
bränd lera & enstaka träkol

V S 7343 Stenlyft

Gråbrun sandig lera med en del bränd
lera och enstaka träkol. Grå lerkärl
(en del i fyllningen)

V SL 9306

V S 7331 Stenlyft

Gråbrun sandig lera med enstaka bränd le

V S 7314 Stenlyft

Gråbrun sandig lera med en del bränd le
och obränd lera

V SL 9432

V S 7421 Stenlyft

Gråbrun sandig lera med en del bränd

V S 7360 Stenlyft
{ SL 9434

Gråbrun sandig lera med en del bränd le
och enstaka träkol

SL 4903
 stenlyft 4484,
 4467, 7293, 7389
 7404, 7375, 7343
 7331, 7314, 7421, 7360

Ha
 Örraby sn
 Spillingsholmen

Skala 1:20

27/10

50

(Högar 257437!)

akol	mot N		0,47 x 0,37 m 0,00 m dj	Ö-V	Fyndtom	
	mot V		0,40 x 0,24 m 0,05 m dj	N-S	Slagg/bränera ²	IF 7902
	mot V		0,62 x 0,30 m 0,10 m dj	N-S	Fyndtom	
a x	mot N		0,46 x 0,33 m 0,08 m dj	Ö-V	Fyndtom	
	mot NO		0,41 x 0,46 m 0,06 m dj	SO-NV	Bränd lera (normal)	IF 9309
	mot N		0,29 x 0,24 m 0,08 m dj	Ö-V	Fyndtom	
dar	mot NO		0,54 x 0,43 m 0,00 m dj	N-S	C14-IPK 9307	C14-IPK 9307
	mot Ö		0,30 x 0,15 m 0,02 m dj	N-S	Fyndtom	
	mot SV		0,54 x 0,55 m 0,05 m dj	OSO-NVV	Bränd lera	IF 9433
lera	mot SV		0,40 x 0,31 m 0,07 m dj	SO-NV	Fyndtom	
	mot S		0,50 x 0,30 m 0,12 m dj	Ö-V	C14-prov + bränd lera	IF 9435 IF 9436

V 164
med N

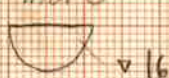

0,32 x 0,22 x 0,08
Gråsvart fläckig
svagt lummig lång sand
med enstaka små bitar
bränd lera o. st.

Skär SL 1193

stolp

274
med O

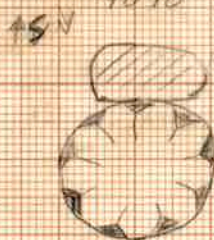
Grå fläckig svagt
lummig lång sand
med enstaka små
bitar bränd lera
o. kol.

stolp

4040

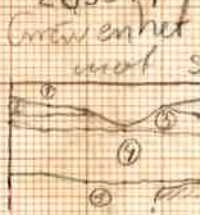
190

4040 stentuft

UTGÅR: 10

263517

V 101

med O

stentuft?

0,30 x 0,3 x 0,08

Grå sand med
fläckar av gulaktig
med djurgångar.
Djupare botten

Rutan 262881

lager
lunehäll: Gråbrun,
svagt sandig silt med
inslag av bränd och
obränt lera, träkol,
jämutfyllning från sten
och keramiskt skräp
från yngre red gods,
varav 2 st fragment
av fat + 1 st 3-fots gylt.
1 st täljsten.

En total stenar i
storleken ca 0,10 m diam)
och några större stenar
(0,15-0,3 i diam) som
möttes in. Dessa större
var koncentrerade
till mitten av meterut
och den norra delen.

Tjocklek på lagret;
ca 0,17 m.

Under lagret var
ett mörkare grått
kerlager vid (18)

Rutan dött som

(Prov 32 31 + 35)

0,4 x 0,38 x 0,08

skarp nedgr. kant,
skålformad botten,
irregulära hörn,
sluttande sidor

3550

4040

3684

Syllstämning
varon lagad
här flutit in
från det stora
och avsåg en
3684 var förs
stener. Dock
stentuft (4040
3684) som
och kerlagre
Deras följande

113

med O

stentuft

0,18 x 0,16 x 0,02

Svartgrå fläckig
sotig lång sand.
Skär SL 1193

V 4058

stentuft

0,34 x 0,16 x 0,1

skarp nedgr. kant,
skålformad botten,
sluttande sidor
irregulära hörn.

3550

4058

3684

Rutan
Pr

brungrå lera
2 SL 6438

gulbrun
gråbrun

gråsvart torv

123

med O

stentuft

Gråsvart lummig
sotig fläckig
lång sand

Skär SL 214

V 3656

stentuft?

St 0,28 x 0,24 x 0,1

← västra
härred av gråvackor

Skarp nedgr. kant,
skålformad botten,
irregulära hörn,
sluttande
sidor.

Det var sylstansrad?

3550

3656

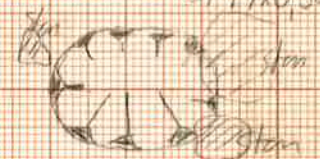
3684

V 3669

st

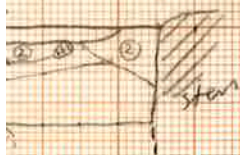
stentuft

0,44 x 0,32 x 0,1

Södra delen skarpa nedgr. kantar,
Norra delen - irregulär nedgr. kantar
Trångformad med platt botten
irregulära hörn, vertikala sidor
sluttande i norra delen
Det var sylstansrad?

3371

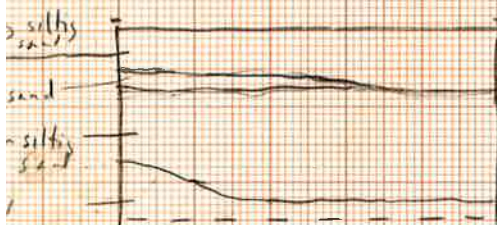
- ① 3371
- ② 3500
- ③ 3683
- ④ 3684
- ⑤ 4181

överbeton syns
 2 4181, 3684
 mellan stenarna
 något evigt
 i lager 4181 eller
 typiskt i mitten
 sträffades 4 sk
 0,4058, 3656 g
 är anlagda
 i lager 3684.
 bestän av 3550.

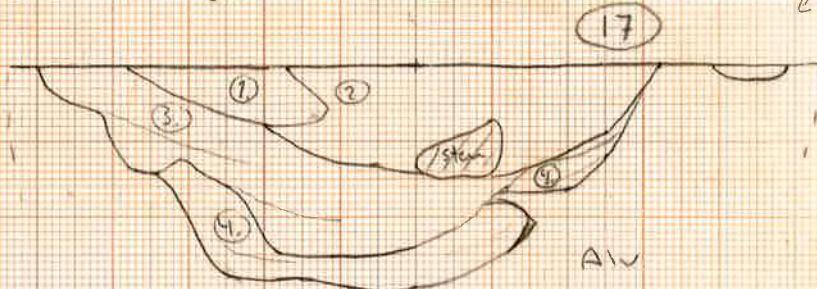
266438

Prov yrp 2

in lages i 2SL6438.
 ofil mot Ö

9313 - först inmätt som ligger men registrerats som nedgrävning
 Vånggräns mot S

Vånggräns som blivit igenfylld. I ett första skede ④
 av nedrasad och uppblåst med (mer jord?)
 2 vilt stenar om liggande lager. Ett större res ner
 i diket. ⑤ igenfyllning av grå sandig silt med
 inslag av bränd lera och tegel vilket likt ③371.
 I detta lager finns även 3 0,2x0,1x0,1 m stora
 stenar (ej konstmaterial).

② är möjligen ett inbrett igenfyllt lager
 av grå siltig sand.

① Hör troligen samman med ② då fyllningen
 är likartad men med fläckar av gul sand.

Lager ③ och ④ är mycket varviga av sand
 silt från alven vilket ser att vängen har varit
 öppen och successivt fyllts igen ~~med sand~~.

Lager ① och ② kan ha tillkommit vid plöjning
 i senare tid (mer matjordskaraktär).

Diket väster om vängen har samma fyllning
 som ③

- inmätt som 266564

Ruta 266438

2SL6438
 Bruna ler
 sand med inslag av br. lera
 och träkol, enstaka
 stenar ca 0,07 m i diam.
 och 1 st stene 0,35 m.
 Fynd av ben; mest
 obränt men även
 1 fragment bränt,
 yngre rödgods och
 fragment tegel.
 2 st glasfragment;
 1 i ytan och 1
 på några cm djup.
 Tjocklek: 0,10 m, 16 m

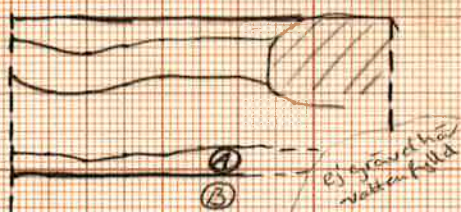
6438
 2SL100111
 Gulbrunt sand, lite
 gråsig. Inslag av
 sand uppträder i
 rutan på en djup.
 Någorlunda spritt i
 rutan men främst
 koncentrerat till
 den nordvästra
 delen. Lagret är
 ej vidare tydligt, mest
 som ett tunt ströke.
 Underliggande lager
 grå siltig leraig sand med inslag av träkol och tegel fragment

2SL100112
 X Grå brun siltig sand,
 Ganska fet och fin,
 men relativt poröst.
 Känns som det är
 påfört i omgångar
 ligger i skikt.
 Inslag av träkol och
 bränd lera. I toppen
 av lagret mot det
 mer gråsig. färg
 återfinns fragment av
 3-fots gryn.

Underliggande.
 Naturligt bildat
 torvlager
 mörk grå svart
 med ljusa korn
 verkar sluta
 mot söder.
 Överliggande lera
 kanske kan ses
 som utjämnings
 lera, påfört
 för att få bort
 nivåskillnader
 i torvlager

HMAK 4391:2

Grävenhet 6645 mot Ö

6649

- Gult siltig lera med enstaka
kol & bränd lera. - torrlager till 6653

6653

- Grågul till vitt sandig silt med
inslag av kol, bränd lera & glas

SYLSTEN

- Sylsten anlagt på 6657

6657

- Grå sandig silt med något
inslag av kol om ovanliggande
något inslag av lera och sand
påträffad i till sylsten i söder
delen av rutorna. 988 fylld mass

A

B

A = Brun silt - torv - äldre markbän

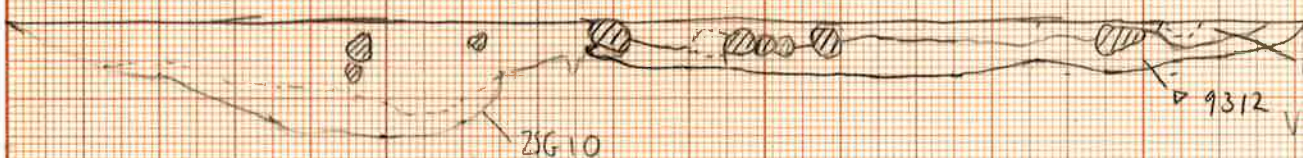
B = Svartgrå torv med inslag av sl

2SL 5811 V

Grop 10

Profil mot Ö

2SH 5162 V

L: 1,55 m

B: 1,3 m

Djup: 0,3 m

L: 1,90 m

B: 1,55 m

Djup: 0,14

Fyllning: Gråbrun humös sand, några stenar
Varav merparten är skärvig och några
av dessa även smuliga skärbrända.
Ganska stort inslag av träkol (prov
insamlat), även inslag av bränd och
obränd lera. Gropen är nedtill
mycket störd av djurgångar och maskaktiviteter.
(se nedre delen av grävsritningen ovan, under
streckade linjen)

I gropens västra del låg en större sten
(0,28 m lång) i fyllningen.
Fynd av 2st fragment av sandstensbryne.
Gropen verkar skära härden i söder, efter
vad man kan se i profil och i plan i östra
delen. I västra delen av gropen och
härden såg det dock ut som om
härden skar gropen (se digitala foton)
(Kanske värde det sig om ett äldre lager vid gropen
som breddat ut sig i väster, men i övrigt är det
gropen?!) Gropen innehåller av träkol &
skärvig sten kanske

Fyllning: 1SL 9311, 5162
Brungrå humös siltig sand, inslag
av träkol

Tolkning: påfört fyllningslager
efter användning av bård
Träcker härden i plan och fyllning
stenlyft i härden under anv.

Fyllning: 1SL 9312, 5162
Svart, sot & träkol, bär
förhållande vedträn - 1,5 m
längs med härden yttre
i botten mer vertikalt eller
diagonalt lagda. Skär
eld påverkat sten, varav
mycket skärbrända smulor
Träkolprov insamlat
fynd av bränd hertze
botten av härden. h
och så samlat i m.

2008-10

Sign. LM, ST.

Sperlingsholmen

✓

✓

krass. → På följande mässor/konstruktionslager efter att sylten lastats på plats för att bygga upp solsystem.

större ✓

lager,
Sanden

✓ för att bygga upp marken o ytan där sylten ska ligga.

sand?

sands.

omkring Öberg bärning medans för
närme?

2SL5870 ✓

Grop 11

Profil mot N.O

2SH5848 ✓

L: 1,10 m
B: 0,93 m
Djup: 0,15

2SG11

härden
under
gropen
der
djup?

L: 0,82
B: 0,8
D: 0,12 - 0,6

område djup. området se profil ovan

Fyllning: Brungrå humös sand
inslag av träkol och bränd lera.
mycket stort av djur, mest gåsar speciellt
vid det ^{streck} markerade området.

Gropen står härden. Lite osäkert
om härden syns under gropen i profil
eller spår av djur gög. Men det
känns som om härden är sändergrävt.

Fynd av 2 fragment av sandsten,
bryne, varav 1, har tydliga
slitspår på två av sidorna.

Gropen snittades i "breddstämning" och inte
i längdriktning för att se relationen med härden.

Fyllning: 1SL9310.5848
Svart satig sand, träkol.
Kolprov insamlat.

Tolkning: aktivitetsslag i
hård.

Enstaka mindre släbbs sten.

2SL5792 Grop 12

mot N.

2SG12

L: 0,65 m
B: 0,5 m
Djup: 0,1 m

Fyllning: Brungrå humös sand
Tolkning: mindre grop.
Inga fynd.

2SL5792

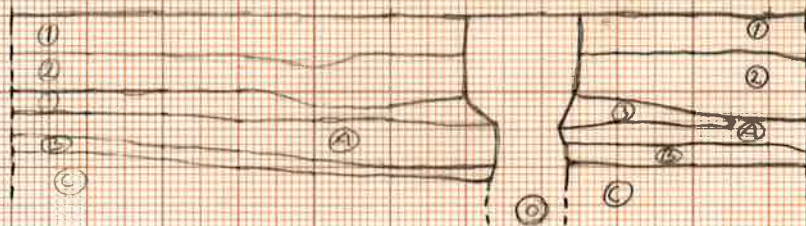
befinner sig
precis nord ost
om 2SL5811 och
2SH5162.

Gropen tangeras
precis 2SH5162
och står den i norr
men har ingen
fyssk bekräftelse
med 2SL5811

2G9581 ruta Angd. Anser

2SL9523; som utgörs av gulbeige
silt ler Anser i siltig brungrå ^{brun} lite
humös gråvit sand. Inslag av träkol,
bränd lera

Grävning 9585
Profil mot Ost

- 9511 Dränering med V
tegelrör
- ① 9589 se kontextblanket
- ② 9593 -11-
- ③ 9597 -11-
- A Vit-grå vatter
- B Grå vatten av
- C Grå lerig tor
av kol o små
(Äldre markyt)

Fundering: 1:

Samma typ av lager påträffas i alla 3 grävningarna (3371, 6645 o 9585). En skillnad mellan rutorna kan ses i ruta 3371. Här är syllstenen lagd över lager 3684 i en del fall, och efter borttagandet av stenar har hålrummen fyllts igen av 3550. Dock synes en stor del av syllstenen ha omlagts på lager 4181 (samma ruta 3371).

Möjligt kan, om lagren som finns i de olika rutorna är en och samma stora lager över hela ytan, den mindre östra byggnaden vara yngre än den västra då det lager syllstenen i ruta 3371 delvis är uppförd på lager 3684. 3684 liknar lager 6657.

Fundering 2:

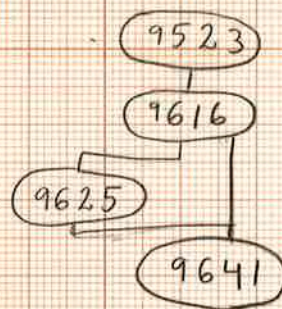
Lager 3371 som synes ligga över syllstenen i den östra byggnaden liknar lager 6653 i ruta 6645. I 6645 ligger lager 6653 i nivå med syllstenen o, om det rör sig om samma lager (3371 = 6653), kan då utgöra ett konstruktionslager som överlagras den östra byggnaden.

Kan då lager 6657 o 3684 (o 4181) utgöra ett första konstruktionslager som lags ut för att bereda marken inför uppförandet av den första byggnaden på platsen?

Liknande lager påträffas i ruta 9585 (lager 9597) och överlagras ett naturligt bildat sandlager. Härunder kommer lager av torv bildningar och våtmarksbildade lager.

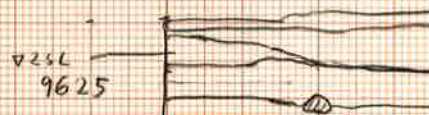
269581

Rutan lades i
och hade fyllts av

Lagren finns beskrivna

Profil mot nord

✓
råvsatt sand (Natur)
satt sand (Natur)
olikenade med inslag
bitar bränd lera.
(a-kulturspåverkad)

✓
lager 2SL9523
lager 2SL6075.

in i kontext-tabell.

ost

✓ 2SL9523
✓ 2SL9616
✓ 2SL9641
grå, svartgrå torvlikn.
sand

2G 5489

✓ 2SL 5489 "täckersanden" 2SL 9458
Grågrön humös sand
med en del inslag av träkol
Fyndsten

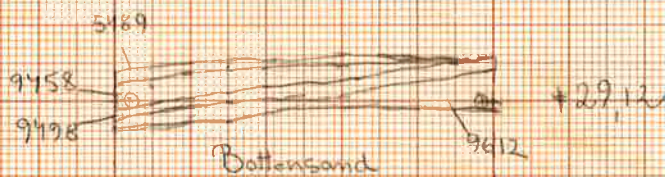
✓ 2SL 9458 Sanden (gul) innehåller i bräda 1 FL 9497 (samtidigt slag i bräda)
Går fram till sylstenar i söder, avslut, Rutans norra del
Utgjämningsslayer

✓ 2SL 9498 Grå sandig humus med spränd lera och träkol, enstaka
Slagg? IF 9011
diagram faller mot söder, 4-7 cm i väster, 3-4 cm i öster, 2 cm i norr
Tolkning?!

[2SL 502 Utgåva]

✓ 2SL 9612 Brungrå humös lera (lavan botten)
Sand äldre markyta? Jämnt i norr 0,1 meter i väster tummar

g jord → Sylstenraden ligger på sanden eller något, denna (eller mö)

2SL 3934 1/17

Hård/eroplats
Skålad botten

✓ SL 4019

Mot N

0-✓

↓
0,86 x 0,68, 16 cm dy

grupp
23

Grå lerig sand med en del inslag
av br lera och träkol

Raka väggas, L vinkla
plan b

Fyllt med tegel → 9,5 x 13, 8 x 13 (4 st totalt)
och sten (2 st) | br ben + keramik i toppen
på lagret

svagt sl

Ha
Örraby sn
Sperlingsholm

LB
28/10-08

bränd lera

och
den ut mot söder. I öster är den 0,05 m i söder. Angrävd yta. Fyndament
ligger på denna
ligen på markyta)

0,80 m O-V/bemdy

Mot N

* bränd lera i gul sand och brenn humös sand. Lagen: 13

träkol och sot

1/2 grävd

slämnings zon (primär)
Lagen 14.

mot
botten } i väster
otten
stärke i öster

Rapporter utgivna av Kulturmiljö Halland hittills under 2012

2012:1

En ensam stensättning vid Vrangelsro

Halland, Övraby sn, Vrangelsro 5:5, RAÄ 84

2012:2

Ås kloster i nytt ljus

Halland, Ås sn, Åskloster 1:1, RAÄ 190

2012:3

Åker, gård och erosion

Halland, Halmstad stad, Halmstad 9:149 och 9:158, RAÄ 89 och 90

2012:4

Boskapsskötarnas hus - ett nedsänkt hus från äldsta bronsålder

Halland, Övraby sn, Vrangelsro 5:3, RAÄ 75

2012:5

”Medan fältnusiken ljudande från alla håll och artilleriet med god verkan begynte sitt doner, började slaget.”

Halland, Snöstorps sn, Fyllinge 20:393, RAÄ 114

2012:6

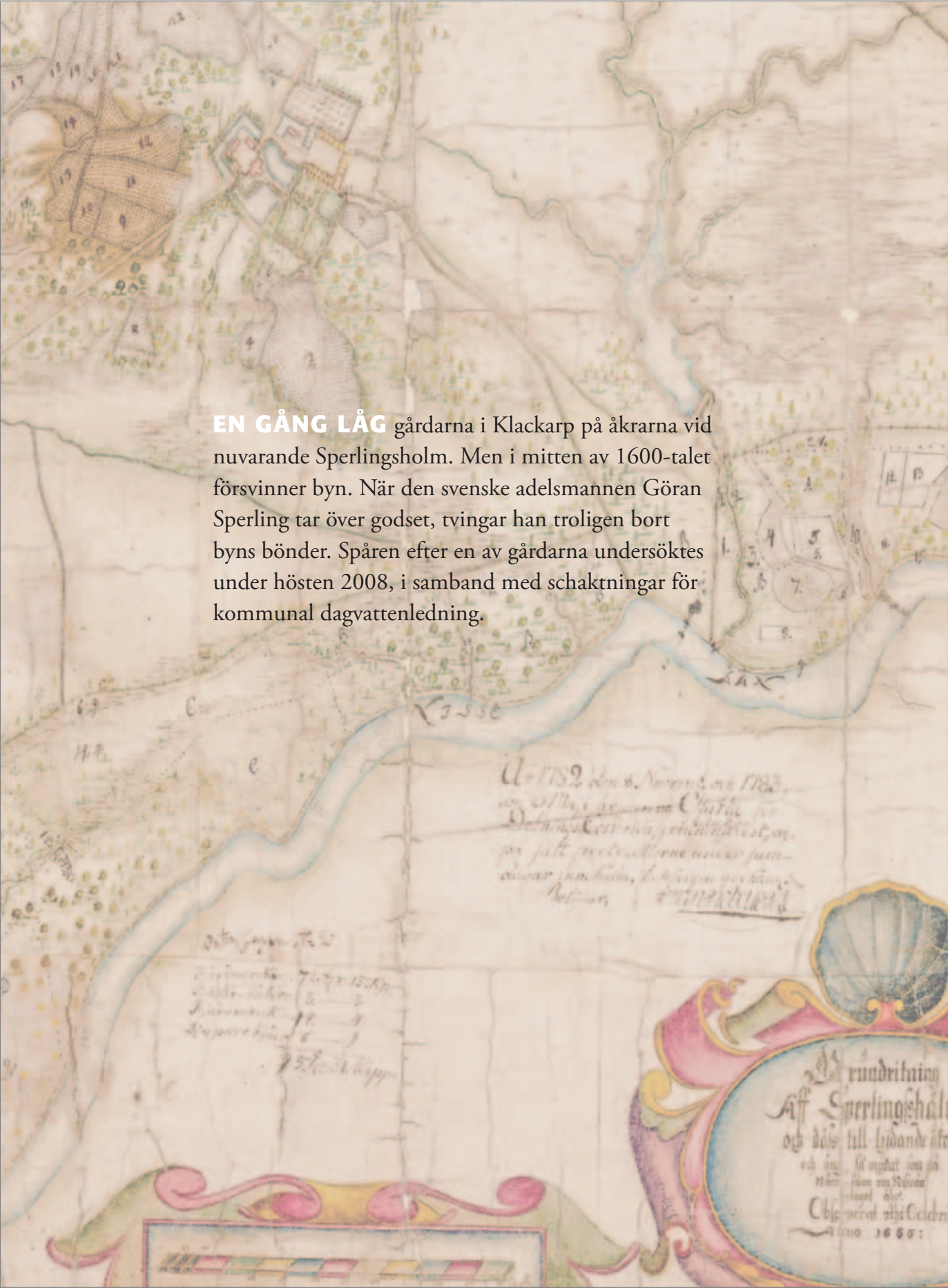
Laholm - staden som trots allt är

Halland, Laholm, Kv. Väduren 6, 20:393, RAÄ 19

2012:7

En senmedeltida gård i Klackarp

Halland, Övraby sn, Sperlingsholm 1:1, RAÄ 82

EN GÅNG LÅG gårdarna i Klackarp på åkrarna vid nuvarande Sperlingsholm. Men i mitten av 1600-talet försvinner byn. När den svenske adelsmannen Göran Sperling tar över godset, tvingar han troligen bort byns bönder. Spåren efter en av gårdarna undersöktes under hösten 2008, i samband med schaktningar för kommunal dagvattenledning.

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00

Fax: 035-19 26 26 | E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se